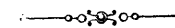

III. ОПРАВДАНІЯ

исторіи христіанскаго Аѳона мірскаго.

1) Сказаніе о святѣй горѣ Аѳонсѣй, како бысть въ жрѣбій пресвятѣй владычици нашей Богородици, и како святаа гора наречесе и въ периволь (садъ) ее... списано Божественнымъ Стефаномъ.

(Изъ рукописи Аѳоно-Павловскаго монастыря).

По вознесеніи господа нашего ісуса христа иже на небеса. съвакупленомъ ученикомъ въ Сіонѣ съ марією матерію іусусовою. оутѣшителя ожидающе по заповѣди христовѣ, якоже рече имъ, отъ іерусалима не отлучатисе, и проча. между симъ метнуше ждребін. где убо коемуждо ученику котораа страна земли въ достояніе будетъ, проповѣдати евангеліе божіе. и сіа отъ матере іусусовы метнута быше. и яже по семъ мало показавши, рече пречистаа къ ученикомъ. хочу съ вами и азъ метнути мой жрѣбій. яко да и азъ не буду безъ чести (части). но Богови и мнѣ, которые землѣ дароватисе. Они же благоговѣйно и съ страхомъ метнуше по словеси божіе матере. и паде жрѣбій Иверьскаа земля. абіе съ радостію въспріемъ, и хотѣаше поити. Ангелъ же божій рече: ни. не разлучайсе отъ іерусалима. жрѣбій же тебѣ падшій просвѣтитсе въ послѣдніе дни

въ твой образъ. и владычество твое не прѣбудетъ тако. но имаша потрудитисе мало въ землю, юже тебѣ Богъ изволить. И сіа рекъ аггль ѿиде ѿ нѣхъ. Лазарь же четвородневный бѣ въ Купровѣ островѣ, отъ страха Іудейскаго. тамо бо бысть и святитель рукою положенъ Варнавы апостола. и желаше многою любовію видети пресвятую Марію. и якоже рѣхомъ, бояшеся отъ Іудейскаго томленія пріити въ страны Іерусалимскыя. И сіа сему разумѣвши мати Божія. начертавши буквы къ Лазарю отпусти, утѣшенно имѣющей подобіе, яко иже и корабль отпустити ей, и пріити къ нему въ Купръ, а той да не приходитъ. тако предѣдѣсе намъ смѣренаа держати, рече. И сіа прочетъ четвородневный, зѣло удивисе таковому смѣренію. абие съ великою радостію пославъ корабль и писаніе. И сіа видѣвши пречистаа Маріа. вставши съ возлюбленнымъ ученикомъ христовымъ и дѣвственникомъ Іоанномъ. въ корабль внидоше, и плѣти начеше къ Купру. и внезапно духъ съпротивнъ привлѣче корабль въ аскѣлонъ (σκάλα—пристань) Аѳонскіе горы. И се мало потрудженіе пречистѣй богородици, яже отъ ангела рекомаа ей.

Гора же бѣше та исполнена кумиры повѣсуду. яко ту бѣше капище и свѣтилище Аполлоново. ибо гаданія и вражанія и ина многа въ ней бѣсованія бѣху. иже имѣаху Еллини вси мѣсто то, бѣ бо избранно зѣло. и тамо отповсуду вселенные прихождааху на поклоненіе. и кійждо вестъ отъ гадальцъ пріемаше, о ней же вещи вопрошааше и хотѣаше. Абие же отъ всѣхъ идолъ бысть кличъ и вопль сіцевый: сънидѣте съ горы вси людіе, прѣльщеніи суетнымъ Аполлономъ, въ пристанище Климентово. и воспріимите Марію великаго бога Іисуса матеръ. Сіа бо народъ слышавше, удивисе. и стекошеся по гласу на брѣгъ моря. иже и корабль видѣвши, и матеръ божію вздвигоше и на сонмище отнесоше. Вси же вопросише, еже како бога роди, и коего по имени. Абие же отверзе Блаженнаа своя уста, и благовѣсти народомъ всѣ. и вси падоше и поклонишеся богу, иже отъ нее рождшомусе. и вѣрѣваше и крестишеся вси. сотворена бо быше и многаа чудеса ту отъ божіе матере. и учителя и наставника

тѣмъ Климента постави. ибо возрадовасе духомъ рече: се въ жрѣбій мнѣ бысть сына и бога моего. и благослови люди, паки рече: „божіа благодать на мѣсто сіе, и на пребывающіе въ немъ съ вѣрою и съ страхомъ, и съ заповѣдей сына моего. иже съ малымъ попеченіемъ изобильно будутъ имъ вса на земли, и жизнь небесную получетъ. и не оскудѣетъ милость сына моего отъ мѣста сего до скончанія вѣка. и азъ буду тепла заступница къ сыну моему о мѣстѣ семъ, и о пребывающихъ въ немъ“. Сіа рекши благослови, и вшедши въ корабль съ прѣдреченнымъ Іоанномъ и съ прочими отплу въ Купръ, и обрѣте Лазара въ велицѣй скорѣби, иже за нее случившееся. не бо вѣдаше ничесоже о семъ смотрѣніи Божіи. Абие же матеръ божія прѣложи ему скорѣбъ на радость, и дары принесе ему. омофоръ и нарукавнице. иже бѣ сама створила Лазара ради. и вса исповѣда ему, яже въ Эрусалимѣ бывшаа и въ Аѳонскѣи горѣ. и овсѣхъ благодариле бога: и прѣведесе пакы на онъ полъ, и отъиде въ Іерусалимъ. идѣже въ мало врѣме прѣстависе ко господу прѣсвѣтаа богородица Маріа.

2)... Мнози отъ святыхъ рекоше, яко въ Аѳонскѣи пустыни имѣаше она то мѣсто уготовано отъ бога, и тамо истинно. и дадохесе женѣ двѣ крылѣ орѣла велика, яко да лѣтаетъ въ пустыни въ мѣстѣ сѣ. дадохесе церкви двѣ Писаніи тамо, Греческо и Болгарско, благословити и славити единого бога...

(Изъ того же Сказанія).

3)... Отвержемъ сапогъ, яко Моисей, да чистѣ узримъ огненное чюдо, и вонмемъ гласъ той: яко азъ есмь богъ авраамовъ и богъ ісааковъ и богъ іаковль. тѣмже посѣтимъ братію нашу отъ томленія втораго Фараона... въ горѣ пребудемъ, яко да Амаліка побѣдимъ“.

(Изъ предисловія къ Сказанію).

И поможе земля женѣ. сирѣчь царство Агаранско, аще и нечестиво есть. но поможе божіей церкви. и отверзе земля уста своя и попи рѣку, юже пусти змій на жену. Се же Агаране попраше Константина града царство.

(Оттуда же).

4) Έκ χειρογράφου σωζομένου ἐν ἱερᾷ μονῇ τοῦ Φιλοθέου.— „...εἰς ὕψος ἀτεχνόν τινος Σέρβου δρᾶμα, μόλις τὰ ὀκτὼ μέρη τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης διακρίνοντος· διότι γράφει καὶ λέξεις Σλαβωνικὰς ἐν τισιν ὑποθέσεσιν ἐκεῖσε, ἐν τῷ βιβλίῳ, ὃ εἶδον εἰς τὴν Λαύραν.

5) Ibidem..... Ὁ συγγραφεὺς τοῦ βίου τοῦ ὁσίου Πέτρου τοῦ ἐν τῷ Ἀθῷ ὁ ἴδιος γράφει τὸ ὄνομά του, Νικόλαος... Ἐγὼ Ἑλληνιστὶ εἰς ὕψος κάλλιστον καὶ ῥητορικώτατον ἀνέγνων τοῦτον τὸν βίον... Ἐν τῷ προοιμίῳ λέγει, ὅτι τοῦ γέροντος αὐτοῦ, ἡγουν τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπιταγῇ πειθόμενος γράφει... ἂν ὁ μεταγράψας τὸν βίον τοῦτον εἰς τὸ ἀπλοῦν δὲν ἔγραψεν, ὅτι τὰ Κλήμεντος (ἐν βιβλίῳ ἐκείνου Νικολάου) εἶναι ἢ τῶν Ἰβήρων ἱερὰ μονή, ἥθελον μένει ἀκατάληπτα ταῦτα, καὶ τὰ Κλήμεντος.—Итакъ житіе Петра Афонскаго, написанное Николаемъ по Еллински, переведено было на простой, еіς τὸ ἀπλοῦν, новогреческій языкъ.

6) Ibidem.—Δείκνυται τεχνίτης εἰς τὸ γράφειν οὗτος ὁ Νικόλαος, κρίσεως δὲ ὀρθῆς, εἴτε θέλων, εἴτε μὴ, παντάπασιν ὑστερημένος· διότι εἰς τόσον βαθμὸν συγχέει ἐκείνην τὴν ἀχρονολόγητον συγγραφὴν του καὶ ἀνώμαλον, ὥστε παρίστησιν αὐτὴν σαφεῇ πλαστογραφίαν... ἄλλην ὑπόληψιν ἰδεῶν ἔχων περὶ τοῦ ὅρου. τὴν ὁποῖαν λέγουσιν, ὅτι ἦλθεν ἡ Θεοτόκος εἰς τὸν λιμένα τοῦ Κλήμεντος, καὶ ὁ Κλήμης ἐκεῖ ὦν μετὰ τῆς Θεοτόκου ἔκτισεν εἰς τὸ ὄνομα αὐτῆς μονὴν ἐκ τοῦ ὀνόματός του κληθεῖσαν Κλημέντιαν. ἀλλ' ὁ γράψας ἐκεῖνα τὰ ἀρχαῖα γράφει, ὅτι τὰ εἰδῶλα ἔλεγον τοῖς εἰδωλολάτραις· δράμετε εἰς τοῦ Κλήμεντος τὸν λιμένα· ὡς εἰς γνωστὸν αὐτοῖς τόπον. Ὁ Κλήμης ἦλθεν μετὰ τῆς Θεοτόκου καὶ τοῦ Θεολόγου, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι οὐκ εἶδον αὐτούς· πῶς ἐκ τοῦ Κλήμεντος ὠνομάσθη ὁ καὶ πρῶτον γνωσθόμενος, πρὶν ὁ Κλήμης ἔλθῃ, λιμὴν καὶ τό-

πος Κλημέντια; Αἱ ἀλλόκοται αὗται ἰδέαι τὸν συγγραφεὰ τοῦ ὁσίου Πέτρου τοῦ βίου, ὡς φαίνεται, ἐμάκρυναν τῆς ἀληθείας, ἢ προαιρούμενον, ἢ ἀπατώμενον, νὰ γράψῃ τερατολογίας ἀσυμβιβάστους... Λέγει ὅτι, ὅταν ἔκλεψαν τὸ λείψανον (τοῦ Πέτρου) ἐκ τοῦ ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου οἱ δύο ἐκεῖνοι μοναχοὶ οἱ μετὰ τοῦ κυνηγοῦ εὐρόντες τὸ ἅγιον λείψανον, ἦν καὶ οὗτος ἐν τῇ Κλημεντία ταύτῃ μονῇ τῆς Θεοτόκου, ἣν καλεῖ τὰ Κλήμεντος... ἂν ὁ μεταγράψας τὸν βίον τοῦτον εἰς τὸ ἀπλοῦν δὲν ἔγραψεν, ὅτι τὰ Κλήμεντος εἶναι ἢ τῶν Ἰβήρων ἱερὰ μονή, ἥθελον μένει ἀκατάληπτα ταῦτα καὶ τὰ Κλήμεντος... ὡς δὲ τὰ Κλήμεντος γράφει οὗτος ὁ Νικόλαος, βούλεται, ὡς εἶπον, νὰ ἀποδείξῃ ὡς ἀληθὴ τὴν εἰς τὸ ὄρος Ἀθῶ μετὰ σώματος ἔλευσιν τῆς Θεοτόκου... Οὐδὲν ἄρα ὑγιὲς δυνάμεθα εὐρεῖν ἐκ τῆς βιογραφίας ταύτης.

7) Ἐπιφανίου μοναχοῦ πρεσβυτέρου περὶ τοῦ βίου τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου καὶ τῶν τῆς ζωῆς αὐτῆς χρόνων.

...Εἰδοῦσα δὲ ἡ Θεοτόκος τὴν εἰς οὐρανὸς ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἐπὶ πλεῖον ἑαυτὴν ἐξέδωκε τῇ ἀσκήσει καὶ ταῖς γονυκλισίαις, ὡς φησὶν Ἀνδρέας ὁ ἐξ Ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος Κρήτης.

...Οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν Ἰουδαίων, οὐ τῶν ἀρχόντων, οὐ τῶν ἀρχιερέων, οὐ τῶν παρ' Ἑλλήσι, λαλῆσαι τι περὶ αὐτῆς, ἢ ποιῆσαι, ἢ ὅλως προσεγγίσει τῇ οἰκίᾳ, ἐνθα κατέμενε, ἰάσεις πολλὰς ἐπιτελοῦσα, τοῖς ἀσθενοῦσιν ὑγιάν χαρίζομένη, καὶ τοὺς δαιμονοῦντας ἐλευθεροῦσα τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων, ἐλεημοσύνας τε καὶ ἐπιμελείας εἰς τοὺς πτωχοὺς ποιούσα καὶ χήρας καὶ ὀρφανούς. Φασὶ δὲ τινες, ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν δώδεκα ἀποστόλων ἀπέστη μακράν, ἢ ἐχωρίσθη τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ θλίψει τῇ γενομένῃ καὶ τῷ διογμῷ τῆς ἐκκλησίας, πάντες διεσπάρησαν κατὰ τὰς πόλεις τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρίας, ἐπὶ τῇ ἀναιρέσει Στεφάνου τοῦ πρωτομάρτυρος, πλὴν τῶν δώδεκα, καθὼς καὶ Λουκᾶς ὁ εὐαγγελιστὴς γράφει· ἐγένετο δὲ καὶ τοῦ πρωτομάρτυρος ἡ ἀναιρέσις μετὰ ἑξέτων χρόνων τῆς Χριστοῦ ἀναλήψεως... Ἀριθμοῦνται δὲ τὰ ἔτη αὐτῆς οὕτως· ἑπτὰ ἔτων προσέφερον αὐτὴν οἱ γονεῖς αὐτῆς τῷ Κυρίῳ εἰς Ἱερουσαλὴμ· ἐποίησε δὲ ἐν τῷ ναῷ ἑξ καὶ ἡμισυ ἔτη· εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἰωσήφ μῆνας ἑξ, καὶ εὐηγγελίσθη τὴν παγκόσμιον χαράν, καὶ τῷ πέντε

καὶ δεκάτῳ ἔτει ἔτεκεν· καὶ σὺν τῷ υἱῷ αὐτῆς τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἔτη τριάκοντα τρία ἐποίησεν· ἃ τίνα γίνονται μῆ· καὶ μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεολόγου εἰς τὴν ἁγίαν Σιών σὺν αὐτῷ καὶ τοῖς λοιποῖς ἔτη $\overline{\chi\delta'}$, ὁμοῦ ἔτη $\overline{\sigma\beta'}$. Μετὰ δὲ τὴν κοίμησιν πάντες οἱ ἀπόστολοι διεσπάρησαν, καὶ Ἰωάννης κατήλθεν εἰς Ἑφεσον.

Ὁ βίος τῆς ὑπεραγίας δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου οὕτως ἀντεγράφη παρὰ τινος παλαιστάτου μεμβραίνου βιβλίου ἐκ τῶν τῆς Λαύρας τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ ἡγιασμένου τῆς κατὰ τὴν Παλαιστίνην.

Ἀντίγραφον δὲ τοῦτο σώζεται ἐν βιβλιοθήκῃ τοῦ παναγίου τάφου, ἐν Ἱερουσαλὴμ.

8) Περιγραφή τοῦ ἁγίου ὄρους τοῦ Ἀθῶ... σώζεται ἐν βιβλιοθήκῃ τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Γρηγορίου, καὶ ἐν ἰδιᾷ μου βιβλιοθήκῃ.

„Πρὸς δυσμὰς τῆς προαύλακος καὶ πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Κάστρου Ἱερισσοῦ, ἐνθα νῦν μετόχιον καὶ πύργος τῆς ἱερᾶς μονῆς Κουτλουμουσίου καὶ ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀποστόλου Παύλου, κεῖται χάσμα, οὗτινος τὸ στόμιον βλέπει πρὸς βορρᾶν, ὅπου ἐκ τοῦ χάσματος ὕδωρ ῥέει ἀένναον, καὶ πύλη ἐν τῷ στομίῳ κλείουσα διὰ θύρας, καὶ ὅσον τις ἰδεῖν δύναται, ἐν τῷ χάσματι κάτω τούτου ὕδωρ ὀρεῖ. Οἱ πλησιόχωροι χριστιανοὶ καὶ οἱ μοναχοὶ ἔχουσι τὸ ὕδωρ τοῦτο, ὡς ἁγίασμα τοῦ ἀποστόλου Παύλου, καὶ κατὰ διαδοχὴν ἐξ ἀρχαίας πατροπαραδότου παραδόσεως διηγοῦνται θαῦμα τοιοῦτον.—Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διδάσκων τὸ εὐαγγέλιον τοὺς ἐκεῖσε ἐθνικοὺς, καὶ νουθετῶν αὐτοὺς σωφρονεῖν καὶ ἐγκρατεῦσθαι ἐκ τῶν σαρκικῶν παθῶν, ἀναιδεῖς τινες φαυλοβίων διενοήσαντο κρατῆσαι βία καὶ μολύνειν αὐτόν. Ἐπειδὴ εἰς στενοχωρίαν ἔφερον ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ οἱ ἀκόλαστοι, εὐρόντες κρυπτόμενον ἐν ἀγέλῃ βοῶν· ἐσχίσθη ἡ γῆ, καὶ εἰσῆλθεν ἐν αὐτῇ ὁ ἀπόστολος καὶ ἐξῆλθεν εἰς Κασσάνδραν. ἐνθα ὁμοίως ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἀποστόλου, καὶ χάσμα ὁμοιον, καὶ ὕδωρ ῥέον, ἁγίασμα καὶ τοῦτο καλούμενον τοῦ ἀποστόλου Παύλου. Τὸ δὲ μεταξὺ τῶν δύο τόπων τούτων διάστημα σχεδὸν μιλίων 60. Δεῖγμα δὲ μένει εἰς Ἱερισσὸν τοιοῦτον· τοὺς ἐκ τοῦ γένους τούτου καταγομένους τῶν φαυλοβίων ἐκείνων ἄχρι τῆς σήμερον, ἐπ' ἃν συμβῇ φαγεῖν αὐτοὺς κρέας βοῶν, αἷμα ῥέει ἐκ τούτων

εἰς πλῆθος· ὁθεν καὶ ἀπέχονται οἱ τοιοῦτοι ἐσθίειν, καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν συνεγχωρίων χλευάζονται, ὡς καταγόμενοι ἐκ τῆς μιᾶς γενεᾶς ἐκείνης. Ταῦτα μὲν οὕτως ὁρῶνται καὶ λέγονται, ὡς ὁμολογούμενα παρὰ τοῖς ἐγχωρίοις καὶ ἐν Ἱερισσῷ καὶ ἐν Κασσανδρείᾳ, ἐνθα ταῦτά εἰσι τὰ σημεῖα“.

9) Ἑλληνικὸν Πάνθειον... παρὰ Χαρισίου Δημητρίου Μεγδάνου τοῦ ἐκ Κοζάνης. Πέστη. 1812.. σελ. 387, 388.

Μὲ τῆς θαλασσίους θεοὺς συγκαταριθμεῖται καὶ ὁ Πρωτεύς· αὐτὸς τὸ πρῶτον ἦτον θνητὸς καὶ τὸ γένος Αἰγύπτιος, καὶ υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος· ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν Θράκην ἐκ τῆς Αἰγύπτου, κατώκησεν εἰς τὴν Φλέγραν τῆς Παλλήνης, καὶ συζευχθεὶς μετὰ τῆς Τορώνης, ἐπαιδοποίησε τὴν ῥοιτείαν καὶ τὸν Τμηλὸν καὶ τὸν Τηλέγονον, οἱ ὅποιοι ξενοκτόνοι γενόμενοι, ἐφόνεον καταπαλαίοντες τοὺς ἐκεῖθεν διαβαίνοντας ξένους. Ὁ πατὴρ τῶν Πρωτέως, δίκαιος ὢν, καὶ μὴ φέρων τὴν ξενοκτονίαν τῶν, ἐδεήθη τοῦ πατρὸς τοῦ Ποσειδῶνος, νὰ τὸν μεταφέρει εἰς τὴν Αἴγυπτον πάλιν. Ἐπακούσας δὲ καὶ ὁ Ποσειδῶν, ἔκαμεν ὑποκάτω τῆς θαλάσσης σπήλαια καὶ διάβασιν ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον ἕως εἰς τὴν Παλλήνην, ἥνοιξεν ἐκεῖ ἐν χάσμα, καὶ εἰς αὐτὸ προσέταξε τὸν Πρωτέα νὰ ἔμβῃ, καὶ ἐμβὰς ἀβρόχως ἐπέραςε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

10) Histoire de l'état present de l'église Grecque, par M. le chevalier Ricaut. à Amsterdam. 1698.—„Les Grecs croyent en général que le monastère de Caracal fût fondé par un ancien empereur Romain: peut-être veulent-ils dire Antonius Caracalla: mais cela est impossible“.

11) Προσκυνητᾶριον τοῦ ἁγίου ὄρους τοῦ Ἀθῶνος... ἱατροῦ Ἰωάννου τοῦ Κομνηνοῦ. ἄψα. σελ. 127.—„Μοναστήριον τοῦ Καρακάλου εἶναι κτίσμα Ἀντωνίου τοῦ Καρακάλου ἐκείνου ἀπὸ τὴν Ῥώμην“.

12) Путешествіе Барскаго къ св. мѣстамъ. СПб. 1785 года. Стран. 573.— „Монастырь Каракалъ проименовася еще отъ перваго своего ктитора нѣкоего Антонія Каракалла, иже отъ Рима“.

13) Въ томъ же путешествіи Барскаго.—Стран. 936.— „Сказываютъ, яко храмъ въ сѣнтѣ семѣ съ начала созда святыи

великомученикъ Димитрій еще за живота своего въ честь Богородицы, егда же пролія кровь свою за Христа и прославися страданіемъ, послѣди отъ благоговѣнія еже къ нему въ его имя преименоваша, иже по многократномъ своемъ обетшаніи и запустѣніи многожды обновися, и донынѣ молитвами святаго великомученика прибѣжище есть мужамъ добродѣтельнымъ и безмолвіе любящимъ“.

14) Νέον πανηγυρικὸν τοῦ πρωτομάρτυρος ἀρχidiaκόνου Στεφάνου. Χειρόγραφον ἐν τῇ ἱερᾷ μονῇ Κασταμονίτου.—„Ο μέγας Κωνσταντῖνος εἰς τὸν καιρὸν τῆς βασιλείας του ἐξόρισεν ἀπ' ἐδῶ τοὺς Τζακονίτας εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὡς λέγουσιν οἱ ἱστορικοί“.—Εἰς κάθε σύνοδον οἰκουμένην καὶ ὁ κατὰ καιρὸν Πρῶτος τοῦ ἁγίου ὅρους δὲν ἔλειπεν“.

15) Jo. Heineccii Abbildung der Griechischen Kirche. Leipzig. 1711.—pag. 412, 417.—„In dieser Stadt, Kareis, ist auch das Haus, worinnen die Mönche ihren général-Synodum halten, und über solche Dinge rathschlagen, die das gemeine Beste aller Klöster betreffen, wie auch die alte Kirche, welche zum Gedächtniss des Todes Mariä noch von Constantino Magno soll gestiftet seyn“.—„Batopedi ist das reichste, und zu Ehren der Verkündigung Mariä erbauet : Es wird unter allen Klöstern vor das älteste gehalten, und rechnet seinen Ursprung her von Constantino magno. Das schönste daran ist die Kirche, welche nach der so berühmten Sophienkirche zu Constantinopel vor die allerprächtigste gehalten wird“.

16) Προσκυνητᾶριον τοῦ ἁγ. ὁρους τοῦ Ἀθωνος, δαπάνη ἱατροῦ Ἰωάννου Κομνηνοῦ. αψα ἔτους. Σελιδ. 43, 101, 134.—„Τὸ πρωτάτον εἶναι ναὸς ὑπερμεγέθης καὶ ὠραιότατος ὑπὲρ πάντας. τιμώμενος ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς κοιμήσεως καὶ εἶναι κτίσμα τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· τὸν ὁποῖον ὕστερον ὁ παραβάτης Ἰουλιανὸς τὸν ἐκατάκαυσεν ἔσῳθεν, καὶ φαίνεται κατὰ τόπους μαυρισμένος ἀπὸ τὸν καπνόν“.—„Τὸ περικαλλέστατον μοναστήριον τοῦ Βατοπεδίου τιμώμενον ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, εἶναι κτίσμα διαφόρων βασιλέων, καὶ πρὸ πάντων τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου· μετὰ δὲ χρόνους τινας τῆς αὐτοῦ

κτίσεως, χαλῶντας τὸ ὁ παραβάτης Ἰουλιανὸς, τὸ ἀνεκαίνισεν ὁ μέγας Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς“.—„Ἡ ἱερὰ μονὴ ἐκλήθη τοῦ Κασταμονίτου, ὡς ὅτι εἶναι τοῦ Κωνσταντος μονή, ἦτοι τοῦ ἁγίου καὶ μεγάλου Κωνσταντίνου· ἐκεῖνος γὰρ ἦτον ὁ πρῶτος κτήτορας τοῦ μοναστηρίου τούτου“.

17) Histoire de l'etat present de l'eglise Grecque, par M. le chevalier Ricaut. 1698.—„Il est très difficile de rechercher l'origine de ces monastères et de decrire les etats differens, par lesquels ils ont passé. Ils souffrirent beaucoup, pendant que l'heresie d'Arius déchirait l'eglise de Dieu... Lorsque l'on s'adresse aux Caloyers, pour s'instruire de ces particularités, on n'en tire qu'une réponse générale: „que les infidels, comme les Tures, les Sarasins, les Iconomaques, les ont exposés à tous les malheurs“... „Il y a à Kareis une maison ou Halle commune, dans laquelle Caloyers tiennent leur Synode, ou leur assemblée générale, au sujet des intérêts de tous les couvents. Près de là est une fort belle église, bastie par Constantin le Grand, et dedié à l'assomption de notre Dame, qu'ils appellent le dormir de la S. Vierge“... „Batopedi passe pour le plus ancien de tous. Il a esté basti par Constantin le Grand, et a la plus belle église du pais après celle de S. Sophie de Constantinople. Il fut ruiné sous Iulien l'apostat, et souffrit beaucoup durant la fureur des divisions des Ariens et des Catholiques. Mais des personnes pieuses relevèrent ses ruines et le ratablirent dans son ancien estat“.

18) Сказаніе о святѣй горѣ Аѡнѣцѣй, списано божествен. Стефаномъ. „Рукопись въ моей библіотекѣ“.—Црѣ Константины въ гврѣ иже въ жрѣѣ прѣстѣе вѣще наше вѣе, въ зкѣгнѣуѣ трѣ великыѣ ѡбнѣтѣли, въ пѣмѣтъ сѣго и чѣтнаго ѡуспенѣа нѣ а, ю, въ въхѣдѣ. гдѣ ѡуко прѣста корѣбѣ, съ вѣомѣтерѣю. ѡу, на сѣмѣици. нѣже вѣговѣстѣи лѣдѣмѣ, и крѣти нхѣ. гѣ, въ ннѣхѣдѣ, гдѣ въ корѣбѣ вѣшѣши, и ѡтѣдѣ. и въ сѣ ѡбнѣтѣи ннѣкъ мнѣжѣстѣко посѣди и перѣколь прѣтѣи нарѣ. и гврѣу заповѣдѣа зѣати ѡ сѣла. гдѣ аполѣновѣ нарѣ Іерѣсъ, сѣрѣчѣ ѡсѣпѣнѣ, іѣко во вѣнѣзѣ сѣтѣи горы. итѣ ѡсѣпѣтѣи. Но прѣстѣавѣниѣ же конѣтанѣнна црѣ. и коѣтанѣтѣа сѣа ѡгѣ. ѡспѣсѣвѣи

Ἰουλιανὸν πρὸς τοὺς πνευματικοὺς. ἡ ἐκείνη δὲ πόλις πορεύσῃ, ἡ ἡζυμένη. ἴαζε ὡς ἐπὶ τοῦ
 цѣа константинна възвѣнгоше. нѣ въ малѣ прѣиде съ шогумомъ. съ
 вѣдомѣскимъ Ἰουλιанъ. Мѣсто же прѣиде въи (а)сѣише, и мнѡжааше
 ἰνѡчыскѣи селѣнїе. и крѡви вѣтѣнїи. ἴако цвѣти вѣснїи.

19) Περιγραφή τοῦ ἁγ. ὄρους, ὑπὸ Θεοδώρητου. — Προοίμιον. — „Κα-
 τανοήσας, πολλὰ τῆς ἱστορίας καὶ γνώσεως ἄξια, ἐξ ἀμελείας τῶν εἰδόντων
 τὰ ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν ἀκμάζοντα... κ. τ. λ. (Ὁρα Στατιστικὴν τοῦ
 ὄρους. Τομ. I.

20) Euseb. Histor. eccl. Lib. 10, c. 3. — Ἐπὶ τούτοις, τὸ πᾶ-
 σιν εὐχταῖον ἡμῖν καὶ ποθοῦμενον συνεκροτεῖτο θέαμα: ἐγκαινίων ἑορταὶ
 κατὰ πόλεις, καὶ τῶν ἄρτι νεοπαγῶν προσευκτηρίων ἀφιερώσεις. ἐπισκόπων
 τε ἐπὶ ταῦτο συνελεύσεις, τῶν πόρρωθεν ἐξ ἀλλοδαπῆς συνδρομαί. λαῶν
 εἰς λαοὺς φιλοφρονήσεις. κ. τ. λ. (Ο μοναστηριαхъ и монахахъ ни
 слова).

— Euseb. de vita Constantini. L. 11. — Πρῶτα μὲν τοῖς κατ'
 ἐπαρχίας διηρημένοις ἔθνεσιν, ἡγεμόνας κατέπεμπε (Κωνσταντίνος), τῇ
 σωτηρίῳ πίστει καθωσιωμένους τοὺς πλείους. ὅσοι δ' ἑλληνίζειν ἐδόκουν,
 τούτοις θύειν ἀπείρητο... Εἶθ' ἐξῆς δύο κατὰ τὸ αὐτὸ ἐπέμποντο νόμοι·
 ὁ μὲν εἰργῶν τὰ μισαρὰ τῆς κατὰ πόλιν καὶ χώρας τὸ παλαιὸν συντελου-
 μένης εἰδωλολατρίας, ὡς μήτε ἐγέρσεις ξοάνων ποιεῖσθαι τολμᾶν, μήτε
 μαντείας καὶ ταῖς ἄλλαις περιεργείαις ἐπιχειρεῖν, μήτε μὴν θύειν καθόλου
 μηδένα· ὁ δὲ τῶν εὐκτηρίων οἴκων τὰς οἰκοδομὰς ὑψοῦν, αὖξειν τε καὶ
 εἰς πλάτος καὶ μῆκος τὰς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ διαγορεύων. — (Ο μονасты-
 ряхъ ни слова).

— Eiusdem de vita Constantini. L. IV. c. 36. — Νικητῆς
 Κωνσταντίνος μέγιστος σεβαστὸς Εὐσεβίῳ. — Κατὰ τὴν ἐπώνυμον ἡμῖν πό-
 λιν, τῆς τοῦ σωτῆρος θεοῦ συναιρομένης προνοίας, μέγιστον πλῆθος ἀνθρώ-
 πων τῇ ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ ἀνατέθεικεν ἑαυτό· ὡς πάντων ἐκεῖσε πολλὴν
 λαμβανόντων αὖξιν, σφόδρα ἄξιον καταφαίνεσθαι, καὶ ἐκκλησίας ἐν αὐτῇ
 κατασκευασθῆναι πλείους· τοίγαρ τοι δέδεξο προθυμώτατα τὸ δόξαν τῇ ἡμε-
 τέρᾳ προαιρέσει· πρέπον γὰρ κατεφάνη τὸ δηλῶσαι τῇ σῇ συνέσει, ὅπως
 ἂν πεντήκοντα σωμάτια ἐν διφθέραις ἐγκατασκευοῖς, εὐανάγνωστά τε καὶ

πρὸς τὴν χρῆσιν εὐμετακόμιστα, ὑπὸ τεχνιτῶν καλλιγράφων, καὶ ἀκριβῶς
 τὴν τέχνην ἐπισταμένων, γραφῆναι κελεύσεις· τῶν θείων δηλαδὴ γραφῶν,
 ὧν μάλιστα τὴν τ' ἐπίσκευν καὶ τὴν χρῆσιν τῷ τῆς ἐκκλησίας λόγῳ ἀναγ-
 καίαν εἶναι γινώσκεις. — (Рѣчь идетъ объ изготовленіи 50 экземпля-
 ровъ св. Писанія для вновь построенныхъ въ Константинополѣ
 приходскихъ церквей, но не для монастырей, которыхъ и не
 было).

— Socrat. Histor. eccl. L. 1. c. 16. — Ὁ βασιλεὺς (Κωνσταν-
 τίνος) ἐπιτελέσας δημοτελεῖ τῆς εἰκοσαετηρίδος αὐτοῦ ἑορτήν, εὐθέως τε
 περὶ τὸ ἀνορθοῦν τὰς ἐκκλησίας ἐσπούδαζεν. ἐποίει τε τοῦτο περὶ τὰς ἄλ-
 λας πόλεις, καὶ ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπωνύμῳ... ἐν ταύτῃ τῇ πόλει, δύο μὲν οἰ-
 κοδομήσας ἐκκλησίας, μίαν ἐπωνόμασεν Εἰρήνην, ἑτέραν δέ, τὴν τῶν ἀπο-
 στόλων ἐπώνυμον. καὶ οὐ μόνον, ὡς ἔφην, ἠῤῥξει τὰ τῶν χριστιανῶν, ἀλ-
 λά καὶ τὰ τῶν Ἑλλήνων καθήρει... τότε μεγίστην ἐπίδοσιν ἔλαβε τὰ τοῦ
 χριστιανισμοῦ. (У Сократа нѣтъ ни слова о монастыряхъ во время
 царствованія Константина Великаго).

21) Γράμματα ἀρχαῖα σωζομένων τῶν προτοτύπων ἐν τῷ Πρωτάτῳ
 ἀντιγραφέντα δι' αἰτήσεως τοῦ πανοσιολογιωτάτου ἀρχιεπισκόπου καὶ ἐπιτρό-
 που τῆς ἱερᾶς μονῆς Κουτλουμούση, Κυρίου Γρηγορίου. Χειρογράφον in
 folio ἐν τῇ αὐτῇ μονῇ. τμήμα ιγ'. — „Ὁ αὐτὸς βασιλεὺς ἔδωκε καὶ τῇ
 Λαύρᾳ χρυσόβουλλον, ἐν ᾧ προστάζει εἰς τὸ ἐξῆς παρὰ πάντων
 ἁγίων τὸ ὄρος καλεῖσθαι... ὥστε τὸ ὄρος τοῦ Ἁθῶ τὴν ἀρχὴν
 τοῦ καλεῖσθαι ἅγιον ἐκ τούτου βασιλέως ἔλαβεν· οὐδὲν γὰρ πρόσταγμα βα-
 σιλικὸν τῶν πρὸ τούτου βασιλέων, οὐδὲ τὸ πρῶτον Τυπικὸν καλοῦσιν ἅγιον,
 ἄλλ' ἀπλῶς ὄρος Ἁθῶ“. — Χρυσόβουλλ. Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου 1292
 ἔτους, ἐν Βατοπεδίῳ. — „Τῷ πρῶτῳ βασιλεῖ Ἀλεξίῳ τῷ Κομνηνῷ μετὰ
 πάσης συνέσεως ἔδοξε μετοιχῆσαι τοὺς ἐγχωρίους ἐκ τοῦ ἁγιονόμου ὄρους
 τοῦ Ἁθῶ πρὸς Πελοπόννησον, παντὸς κοσμικοῦ θορύβου ἀπηλλαγμένου τοῖς
 τὸν μονήρην βίον προαιρουμένοις τὸν τόπον καταλιμπάνων ἡσυχον καὶ ἀτά-
 ραχον“.

22) Житіе и подвизи преподобнаго отца нашего Аѳанасія
 Аѳонскаго. Рукоп. въ Павлов. монастырѣ переписана для ме-

τοῦ λιμένος, κοντὰ εἰς τὸν πύργον τῆς Παναγίας· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ μὲ τοὺς ἄρχοντας τοῦ ἡμέρας πολλάς, τὸ δὲ κάτεργόν του ἔστειλεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. Μαθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος τὰ συμβάντα τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ἀρκαδίῳ, ὠργίσθη κατὰ τῶν ναυτῶν, καὶ ἐφυλάκωσεν τοὺς, καὶ εἶχε σκοπὸν νὰ τοὺς θανατώσῃ· καὶ ἐν τοσούτῳ ἔφθασεν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ ὁ Ἀρκάδιος διὰ ξηρᾶς πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Θεοδόσιον. Ὁ δὲ χαρᾶς ἀπείρου πλησθεὶς, καὶ τὴν Θεοτόκον εὐχαριστήσας, παρευθὺς ἔστειλεν ἔξοδα καὶ τεχνίτας ἀρίστους, νὰ κτίσωσιν εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον, ὅπου εὗρεθηκεν ὁ υἱός του, ἐκκλησίαν εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου· ἔγραψε δὲ καὶ εἰς Ῥώμην τῷ υἱῷ Ὠνωρίῳ καὶ Κωνσταντίνῳ τῷ γαμβρῷ αὐτοῦ καὶ τῇ Πλακιδίᾳ, τὰ συμβάντα τῷ Ἀρκαδίῳ, καὶ τὰ περὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ. Ὅθεν καὶ ἐκεῖνοι ἔστειλαν βοήθειαν εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας καὶ καιλωπισμὸν χρήματά τε καὶ κτήματα, καὶ τέσσαρας κολῶνας πορφυραῖς ἀξιοθεαταῖς, εἰς τὰς ὁποίας, λέγουσιν, ὅτι νὰ ἔγινεν περισσοτέρη ἐξοδία, παρὰ ὅπου ἔγινεν εἰς ὅλον τὸ κτῆμα τῆς ἐκκλησίας. Κατὰ τὸν ὀρισμὸν λοιπὸν τοῦ βασιλέως ἔκτισαν οἱ τεχνῖται πρῶτον ἓναν πύργον μὲ ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι τῆς Θεοτόκου τῆς γεννήσεως, εἴτα πρὸς τὰ βόρεια μέρη πύργον ἕτερον, καὶ ἄλλους τέσσαρας πύργους μετὰ ἐκκλησιῶν, ἕως τὸν πύργον τοῦ σκευοφυλακίου· ἔπειτα ἤρξαντο ἀπὸ τὸν πύργον ὅπου εἴπαμεν ἐκ πλαγίου πρὸς τὸν αἰγιαλὸν τὰ θεμέλια ἕως τὸν πύργον τοῦ τιμίου Προδρόμου, καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τὸν πύργον, καὶ πλησίον τοῦ πύργου τούτου εἰς τὰ θεμέλια ἔθεσαν δύο μάρμαρα κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ βασιλέως εἰς σχῆμα βουβαλίων. καὶ ἀπὸ τὸν πύργον τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου καὶ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἀρχίσαντες πάλιν μὲ ἄλλους δύο πύργους ἔκτισαν ἕως εἰς τὸν προειρημένον πύργον τοῦ σκευοφυλακίου· καὶ οὕτως ἐποίησαν τὸ κάστρον τρίγωνον μὲ δέκα πύργους ὡραιστάτους. Καὶ ἂφ' οὗ ἐτελείωσαν τὰ πάντα ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Ἀρκάδιος μετὰ τοῦ ἁγιωτάτου πατριάρχου κὺρ Νεκταρίου, καὶ ἐγκαινίασαν τὸν ναόν, καὶ ἐχάρησαν σφόδρα. Τὸ δὲ πηγάδι ὅπου εἴπαμεν πρότερον, τὸ ἐτριγύρισαν μὲ τὸ γύρισμα τοῦ ἁγίου βήματος· τὴν δὲ ἁγίαν τράπεζαν ἔθεσαν ἐπάνω τοῦ πηγαδίου μὲ τέσσαρας λευκὰς κολῶνας μαρμαρενίαις τριγύρωθεν. Μετὰ δὲ χρόνους ἑπτὰ τῆς αὐτοῦ βασιλείας στρατεύοντας ὁ Θεοδόσιος κατὰ τοῦ ἀποστάτου Εὐγενίου ἐν τῇ Θεσσαλονίκῃ, καὶ γυριζόμενος ἀπὸ τὸ ἅγιον ὅρος νικητῆς, ἐχάρισε πολλὰ τινα τῷ μοναστηρίῳ σκέυη χρυσὰ καὶ ἀργυρὰ, καὶ ἄλλα πολύτιμα πράγματα πρὸς

καλλωπισμὸν, καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν ἔδωκε τρία μετόχια, καὶ εἰς τὰς Σέρρας χωρία ἑπτὰ.—

26) Theophan. Chronogr. T. I. pag. 88.—„Γάλλαν (θυγατέρα τοῦ βασιλέως Οὐαλεντιανοῦ) ἔγημεν ὁ μέγας Θεοδόσιος κατὰ δεύτερον γάμον, ἐξ ἧς ἐτέχθη αὐτῷ ἡ Πλακιδία. Ἀρκάδιος καὶ Ὠνωριος ἐκ Πλακίλλης ἦσαν Θεοδοσίῳ τῆς πρώτης γαμετῆς.

27) Zosim. Histor. Roman. L. IV. in fine.—„Theodose prit Eugène. On lui coupa la tête... Les armes de Theodose ayant eu un succès si favorable, il alla à Rome, où il déclara Honorius, son fils, empereur, et Stilicon général des troupes de ce pays—la, et tuteur du jeune prince... Theodose ayant donné à Honorius, son fils, l'Italie, l'Espagne, les Gaules, l'Afrique, partit pour retourner à Constantinople, et mourut en chemin de maladie: son corps fut embaumé et mis à Constantinople, dans le tombeau de princes ses prédécesseurs.

— Theophan. Chronogr. T. I. pag. 111.—„Anno mundi 5881. Τούτῳ τῷ ἔτει ἦλθεν Θεοδόσιος ἐν Ῥώμῃ μετὰ Ὠνωρίου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν αὐτὸν βασιλέα ἐν αὐτῇ πρὸ πέντε εἰδῶν Ἰουνίου, καὶ ἀνῆλθεν ἐν Κωνσταντινουπόλει.—An. Mund. 5882. Τούτῳ τῷ ἔτει Εὐγένειος ἐτυράννησεν ὁ ἀπὸ γραμματικῶν ἀντιγραφεὺς ὢν, καὶ σχῆμα βασιλικὸν περιθέμενος, συνόντος αὐτῷ καὶ Ἀρταβάσδου τοῦ ἀπὸ τῆς μικρᾶς Γαλατίας· καὶ ἀκούσας Οὐαλεντινιανὸς ὁ υἱὸς τοῦ Οὐαλεντιανοῦ τοῦ μεγάλου ἐξ Ἰούστης, ἑαυτὸν ἀνείλεν ἀρχόνῃ· ὁ δὲ Θεοδόσιος τοῦτο μαθὼν ἐξωπλίζετο τοῦ κατελθεῖν εἰς ἐκδίκησιν αὐτοῦ.

Историки Зосима и Теофанъ согласны въ томъ, что Θεοδοσίῳ лично воцарилъ Оноріа въ Римѣ, не посылая съ нимъ ни Аркадія, ни Пλακιδіи; но они противорѣчатъ другъ другу въ показаніи времени этого событія. По словамъ перваго Оноріѳ провозглашенъ былъ императоромъ въ Римѣ послѣ пораженія и смерти тиранна Евгенія: а по указанію втораго это было за годъ до появленія сего тиранна, еще при жизни законнаго императора въ Римѣ Валентиніана II, и за шесть лѣтъ до кончины Θεодосія. Но такъ какъ не было никакого побужденія къ тому, чтобы воцарить Оноріа въ Римѣ, когда тамъ царствовалъ родъ

ственникъ его Валентиніанъ II; то и надобно полагать, что въ хронографѣ Теофана годъ этого событія показанъ невѣрно, или самый хронографъ напечатанъ съ такой рукописи, въ которой, по ошибкѣ переписчика, воцареніе Онорія упомянуто ранѣе смерти Валентиніана и врага его Евгенія. Зосима, почти современникъ Θεοδοσία и Онорія, зналъ дѣла ихъ лучше Теофана, писавшаго исторію уже въ осьмомъ вѣкѣ. Впрочемъ, Ватопедскіе расказики противорѣчатъ и Теофану, когда говорятъ, что Θεοδοσίѣ не лично воцарилъ Онорія въ Римѣ, а послалъ его туда съ Аркадіемъ и Плакидіею.

28) Histoire de la décadence de l' empire Rom. par Gibbon T. I. pag. 757 et sequen. „L' an. 409.—Lorsque Rome fut investie pour la première fois par Alaric, Placidie, âgée d' environ 20 ans, habitait la capitale. Les barbares retinrent la soeur d' Honorius en captivité ou en otage. (Zosime L. VI). Mais, quoique forcée de parcourir l' Italie avec l' armée des barbares, elle fut toujours traitée avec les égards et le respect dus à son sexe et à son rang... Cependant sa haute naissance, sa jeunesse et l' affabilité de ses manières, firent une impression profonde dans le coeur d' Adolphe; et le monarque des Goths eut l' ambition de devenir le frère de l' empereur... Le mariage d' Adolphe et de Placidie fut consommé, avant que les Goths évacuassent l' Italie... L' an. 414. Singerie s' empara du trône d' Adolphe et de son diadème. Alors l' infortunée Placidie essuya des traitemens barbares et ignominieux. La fille de l' empereur Théodose, confondue dans une foule de vils captifs, fut forcée de faire à pied un trajet de plus de douze milles, devant le cheval d' un barbare, assassin de son mari *). Mais Placidie ne tarda pas à jouir du plaisir de la vengeance. Les indignités qu' on lui faisait souffrir irritèrent peut-être les barbares contre leur nouveau monarque. Quoi qu' il en soit, après sept jours de regne Singerie éprouva le sort d' Adolphe; et le choix libre de la

*) On célébra à Constantinople la mort d' Adolphe par une exhibition des jeux du cirque et une illumination.—Voyez Chronic. Alexandr.

nation plaça sur le trône Wallia... Ce prince écouta les propositions de l' ambassadeur romain. Le traité fut conclu, et Placidie retourna dans le palais de son frère Honorius... (Pagina 792). L' an. 422.—Après son retour elle éprouva une nouvelle persécution dans le sein de sa famille. Elle vit avec répugnance les nouveaux liens qu' on lui préparait sans la consulter. Le brave Constance reçut, pour prix de ses services, la veuve d' Adolphe de la main d' Honorius. Mais la resistance de la princesse finit avec la cérémonie des noces. Placidie fut mère d' Honoria et de Valentinien, et prit sur son nouveau mari l' empire le plus absolu. Le général Romain obtint le titre d' auguste, et le serviteur d' Honorius partagea l' empire d' Occident avec son maître. La mort de Constance, arrivée dans le septième mois de son règne, loin de diminuer la puissance de Placidie, sembla au contraire l' augmenter.—Но скоро она отправилась въ Константинополь съ дѣтьми своими.

— Theophan. Chronogr. T. I. pag. 115, 116, 119.—Anno mundi 5885. Τούτῳ τῷ ἔτει Θεοδόσιος ὁ βασιλεὺς Εὐγενίῳ κραταιῶς μαχησάμενος ἐν ταῖς Ἀλπίσι πόλεις, ζῶντά τε συλλαβὼν, αὐτὸν ἀνέβλεν.— An. mund. 5886. Τούτῳ τῷ ἔτει μετὰ τὴν Εὐγενίου τοῦ τυράννου ἀναίρεσιν καὶ τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἀπῆρεν ἀπὸ Ῥώμης ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος, καὶ ἐν Μεδιολάνῳ ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ... An. mund. 5895. Τούτῳ τῷ ἔτει Ὀνώριος εἰς Ῥαβένναν μεδίσταται πόλιν τῆς Ἰταλίας παράλιον... ὁ δὲ Ἀλάρικος (Γότθος) πάντα τὰ χρήματα τοῦ παλατίου (ἐν Ῥώμῃ) λαβὼν καὶ τὴν ἀδελφὴν Ὀνωρίου Πλακιδίαν, μικρὰν οὖσαν παρθένον, πρὸς τὸ οἰκεῖον ἔθνος ἀπῆλθεν εἰς τὰς Γαλλίας. Κωνσταντιος δὲ τις κόρης τῶν μετὰ Ἀλαρίχου, πιστευθεὶς τὴν κόρην Πλακιδίαν, ἔλαβεν αὐτὴν καὶ φυχὼν ἤγαγε πρὸς τὸν βασιλέα Ὀνώριον. καὶ ἀποδεξάμενος ὁ βασιλεὺς τὸν Κωνσταντιον, ἐποίησεν αὐτὸν συγκλητικόν. μετ' ὀλίγον δὲ χρόνον ἔδωκεν αὐτῷ τὴν κόρην πρὸς γάμον, καὶ ἀνηγόρευσεν αὐτὸν βασιλέα, ἐξ ἧς ἔσχεν υἱὸν, ὃν ἐκάλεσεν Οὐαλεντινιανὸν νέον.

29) Theophan. Chronogr. T. I. pag. 116. Anno mundi 5886.

30) Ibidem. Τούτω τῷ ἔτει μετὰ τὴν Εὐγενίου τοῦ τυράννου ἀναί-
ρεσιν καὶ τὴν τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἀπῆρεν ἀπὸ Ῥώμης ὁ εὐσεβὴς
βασιλεὺς Θεοδόσιος, καὶ ἤρχετο ἐπὶ Κωνσταντινούπολιν. ἐλθὼν δὲ ἐν Με-
διολάνῳ ἀρρώστησας, Ὀνώριον τὸν υἱὸν μετεστείλατο, καὶ θεασάμενος αὐ-
τὸν ῥᾶον ἔσχεν. ἱπποδρομίαν δὲ ἰδὼν μετὰ τὸ ἄριστον κακῶς διετέθη ἀθ-
ρόως, καὶ μὴ ἰσχύσας τῇ δαίλῃ ἀνελθεῖν, τῷ υἱῷ ἐκελευσε ταύτην πληρῶ-
σαι, καὶ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐκοιμήθη ἐν κυρίῳ. ὑπάρχων ἐτῶν ἑξήκοντα,
βασιλεύσας ἔτη ἑκατάδεκα. Τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ μετήνεγκεν Ἀρχάδιος ἐν
Κωνσταντινούπολει καὶ ἔθαψεν εἰς τὸν ναὸν τῶν ἀγίων ἀποστόλων.

31) Сказан. о св. горѣ Аѡнѣсѣй, Стеф. святог.—„Ἐβατοу
ωτρώτιου. шьтѣуѣиу по мору ѿ рима въ Кωνѣтанѣтинѣ гра, къ велико-
моу црѣу Θεωѣиу. прино соуши сѣжика его и ѿ брата. въ мори вѣтромъ прѣ-
тыкается. етѣры съ корабемъ пристаѣци въ вѣнѣтиѣ. еже ѡ семъ при-
качнсе на ωτρώчѣиу иже въ козѣи поучиниу (*), црѣу лѣнсе. и бѣуқы
ѿ брата подадоше. и сѣа црѣ слышавъ почюдне. ако вѣи спѣошсе.
развѣ вратанѣцъ его погыбѣ. акѣ вѣтѣ ωсѣуди. и въ тѣмнищѣу злѣ
въвръже съ сѣузналы. ѿрѣнищъ же сплѣтсе ѿ поучинны, чѣтѣнѣтѣкомъ
прѣтѣе вѣѣ. и себѣ на соуши ωвѣтѣтѣ. тоу и гла слышавъ невѣмъ. ако
да на мѣстѣ томъ ωвнѣкитѣ храмъ спѣитѣлнѣи его. Авѣе настав-
лѣтсе ѿ нѣкоторнхъ, иже на мѣстѣ томъ прѣбываѣищѣ. и доидѣ
конѣтанѣтина гра, и црѣу лѣнсе. и вѣса лже ѡ себѣ исповѣда, и прѣ-
бѣишѣ иже въ сѣузахъ изѣавлѣтѣ. И за ωвнѣвалѣнѣе храма, вѣи црѣу
пѣтѣианѣе немало. къ рѣмъ сѣуво ѿпоуѣиѣтѣ, и ѡ семъ братѣу сѣоѣмоу въ-
зѣтѣиѣтѣ. ωвже сѣа съ великою радѣстѣиу въспрѣѣмъ. и вѣи вѣлѣгари ѡ
таковѣмъ чюдѣи. Авѣе чѣтѣи и сѣтѣлпи великы ѿ модраго каменѣа нхъже вѣѣ
сѣуготовнѣвъ сѣзѣтѣи црѣковъ въ рѣмѣ, запамѣтѣ вѣтѣиоу. и въ чѣтѣ
сѣтѣмоу ѣакѣωсѣу апѣ сѣу братѣу вѣжѣи. сѣи поставѣи въ корабѣ. и цѣкла
позлащѣна и мнѣωго мастѣлна. и ннѣи пѣтѣрѣвѣи и шарѣвѣи разлѣчнѣи
ѿпоуѣтѣи. Начѣишѣ же ωвнѣвалѣнѣе изѣчѣрѣповѣтѣи. ωвѣтѣтѣошѣ рѣвѣннѣкъ
гѣвѣокъ зѣлѣω. и вѣиоуѣтѣрѣ вѣдѣи нѣконоу, и моуѣиоу ωвѣразѣ чѣтѣишѣи

*) Море, омывающее берега Аѡла и всей Македонии. древне называлось Эгей-
скимъ (рознымъ).

прѣтѣишѣ вѣлѣицѣ нашѣ вѣѣ, съ прѣбѣтѣишѣмъ мѣнѣцѣмъ. и сѣтѣиоу велику
лѣиоу. и вѣиѣтѣ ѡ таковѣмъ чюдѣи ωвѣтѣтѣишѣ, вѣлѣа радѣи и вѣселѣи.
и ѿ сѣиѣкѣ чюдѣи вѣлѣгаришѣ вѣа, и тогѣо прѣтѣиоу мѣтѣрѣ. и вѣиѣ
тогѣо рѣвѣннѣка, поставѣишѣ сѣтѣиоу тѣрѣпѣзѣу. и храмъ сѣзѣаши великѣи и до-
стѣолѣпнѣи. иже вѣиоуѣтѣрѣ моуѣиѣиу разлѣчнѣиоу сѣуѣрѣишѣ пѣтѣиѣи шѣ-
лѣнѣиоу. и мѣтѣиѣиу позлащѣиѣиоу покрѣишѣ. и ωкѣтѣ сѣтѣишѣи вѣиѣ-
кѣишѣ ωвѣрѣдѣишѣ, крѣвѣи въ ннѣи днѣишѣи и разлѣчнѣи мнѣωгы сѣтѣ-
ишѣ, и вѣлѣтѣиѣ нарѣкѣишѣ. ѿ иже и вѣтѣовѣи сѣтѣиѣишѣи сѣзѣаѣмъ. и сѣе
ннѣиѣишѣи ѡ вѣтѣиѣишѣи ωкѣиѣишѣи.

32) Hist. des empereurs par Tillemont. T. V. pag. 190.
Paris. 1701.—„S. Ambroise et Symmaque semblent donner plu-
sieurs freres à ce prince (Theodose), plus agé que lui selon sa-
int Ambroise, et qui selon Symmaque l'ont vu empereur. Le
jeune Victor parle seulement d'un frere et d'une soeur, dont
il chérit les enfans comme les siens propres. Son frere mort
avant lui, et avant que l'empereur Honoré naquît (en 384) se
nommait aussi Honoré. On croit que sa femme est une Marie,
que, Claudien met entre les plus illustres personnes à qui l'
Espagne eut donné la naissance. Il laissa deux filles Therman-
cie et Sérène, dont la dernière fut mariée à Stilicon et la pre-
mière à un autre general d'armée qui n'est pas nommé.

— Hist. Rom. par Zosime. L. IV. in fine.—„Theodose
donna le commandement de l'armée à Timasius, et après lui
à Stilicon, mari de Serena, fille du frere de l'empereur Theo-
dose“.—Ibidem. L. V.—„Stilicon qui gouvernait l'empire en
occident, donna en mariage à l'empereur Honorius une fille, qu'
il avait eue de Sérène, fille d'Honorius, frere de Theodose.

33) Chronicon paschale. Vol. I. pag. 563. Bonnae. 1832.—
Ἰνδ. ιγ'. ζ'. ὑπατεύοντων Ἀρχαδίου Αὐγούστου καὶ Βαύτονος.—„Θεοδόσιος
ὁ Αὐγούστος ἔσχεν πρώτην γυναῖκα... κ. τ. λ.

— Hist. des emper. par Tillemont. T. V. pag. 214.—Bau-
don nommé ordinairement Bauton, est celui qui fut Consul en

385. On croit qu'il était mort en 387. S. Ambroise le fait originaire d'au-delà du Rhein (aussi bien que Zosime). L'impératrice Eudoxie femme d'Arcade étoit sa fille.

— Ibidem. pag. 249.—Nous avons parlé ci-dessus de Bauton seigneur François, à l'occasion du secours qu'il mena à Theodose en 381 par ordre de Gratien. Il revint depuis en Occident où il servit fidelement Valentinien II. Ce fut donc lui qui le fit Consul cette année (385) avec Arcade, au lieu de Pretex-tat, qui Dieu avait privé de cette dignité en lui otant la vie. S. Augustin qui enseignoit alors la rhétorique à Milan, prononça publiquement un panegyrique en l'honneur de Bauton sur son Consulat, et en l'honneur de l'empereur le premier jour de l'année.

Замѣчательно это имя Вауто. Оно напоминаетъ Аѳонское, легендарное, имя Вато.

34) Смотри выше выписку изъ Сказанія Стефана святогорца, подъ № 18-мъ.

35) Ἑλληνικὸν Πάνθειον παρὰ Χαρισίου, σελ. 245, 246.—Κεφαλ. ις'. Περὶ τοῦ Ἑρμοῦ.—„Ὁ Ἑρμῆς ἐλθὼν εἰς τὰς ἀγέλας τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐμβάλλει εἰς τοὺς φύλακας κύνας λήθαργον καὶ κυνάρχην, καὶ τοὺς κάμνει νὰ παραιτηθῶσιν ἀπὸ τὴν φύλαξιν διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ πάθους· καὶ τότε ὑπ' οὐδενὸς κωλυόμενος, ἀποχωρίζει τοὺς καλητέρους ἀπὸ τοὺς βόας, δένει εἰς τὰς οὐράς των κλάδους τῶν δένδρων νὰ τοὺς σύρῃσιν ὀπίσθεν, καὶ ἀναφανίζωσι τὰ ἔχνη τῆς ὁδοῦ των, καὶ τοὺς φέρει ἀπὸ τὴν Θετταλίαν εἰς τὴν Πελοπόννησον· καὶ πολλὰς ἐπαρχίας διελθὼν, δὲν ἀπήντησέ τινα νὰ τὸν ἰδῇ, καὶ νὰ γνωρίσῃ τὴν πράξιν του, ἕως οὗ διέβη ἀπὸ τὸ Λύκαιον ὄρος, καὶ τὸ Μαινάλιον, καὶ ἔφθασεν εἰς ἓνα τόπον, ὅπου Βάττος τις κατῴκει ἐπὶ τὸ ἄκρον μιᾶς σκοπέλου, ἣ ὅποια ἀπ' αὐτοῦ καὶ Βαττουσκοπιὰ ὠνομάζετο. Οὗτος ὁ Βάττος ἀκούσας τῆς φωνῆς τοῦ Ἑρμοῦ, ἐλαύνοντος τοὺς βόας, ἐξῆλθε τῆς κατοικίας του, καὶ ἐγνώρισε τὴν κλοπὴν, καὶ ἐζήτησε παρὰ τοῦ Ἑρμοῦ μισθὸν νὰ μὴ τὸν φανερώσῃ· ὑπόσχεται ὁ Ἑρμῆς, καὶ τὸν ὀρκίζει νὰ φυλάξῃ μυστικῶς τὴν κλοπὴν του· καὶ ἂν οὗ ἐκρυφέν

εἰς ἐν σπήλαιον τοὺς βόας κατάντην τῆς Σικελίας, ἀλλάζει τὸ εἶδος του, καὶ ἔρχεται πάλιν πρὸς τὸν Βάττον, ὡς ἀναζητῶν τοὺς βόας, καὶ δοὺς εἰς αὐτὸν μίαν χλαμύδα διὰ μισθόν, δοκιμάζει τὴν ἐμπιστοσύνην του, καὶ τὸν ἐρωτᾷ, ἂν ἤξευρέ τινα φανερώσῃ εἰς αὐτὸν διὰ τὴν κλοπὴν τῶν βοῶν του· καὶ ὁ Βάττος ἀδετήσας διὰ τὴν χλαμύδα τοὺς ὄρκους, ἔδειξε τὴν ἀλήθειαν· ὁ δὲ Ἑρμῆς διὰ τὴν ἀπιστίαν του ὀργισθεὶς κατ' αὐτοῦ, τὸν ἐκτύπησε μὲ τὴν ῥάβδον του, καὶ εἰς πέτραν τὸν μετεμόρφωσε. Πλὴν αὐτὸς καὶ τὴν φύσιν ἀλλάξας, τὸ ἰδίωμα του ὁμῶς δὲν τὸ ἠθέτησε πάλιν, ἀλλὰ καὶ ἤδη φανερόναι τὴν κατάστασιν τῶν μετάλλων, ὅταν ἤθελε τριφθῶσιν ἀπὸ τὴν πέτραν, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτὸς μετεβλήθη.

36) Προσκυνητὰρ· τοῦ ἁγ. ὁρους, σπουδῇ Ἰω. τοῦ Κομνηνοῦ. σελ. 47.—„Πλησίον τοῦ πύργου τοῦ ἁγίου Γεωργίου εἰς τὰ θεμέλια ἔθεσαν δύο μάρμαρα κατὰ τὸν ὁρισμὸν τοῦ βασιλέως (Θεοδοσίου) εἰς σχῆμα βουβαλίων“.

37) Ἑλληνικὸν Πάνθειον παρὰ Χαρισίου. σελ. 165.—„§ 117. Ἦτον ἀκόμι καὶ μαντεῖον τῆς Δήμητρος τὸ πάλαι εἰς τὴν πόλιν καλουμένην Ἀρώην, καὶ ἤδη νέαν Πάτραν· καὶ ἐμαντεύοντο εἰς αὐτὸ μόνον περὶ τῆς ζωῆς, ἣ τοῦ θανάτου τῶν ἀρρώστων κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον. Πρὸ τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ των ἦτον μία πηγὴ μὲ κατάβασιν ὀλίγων βαθμίδων· εἰς αὐτὴν κρεμῶντες ἔσωπτρον μὲ λεπτὸν σχοινίον, ἕως οὗ τὸ ὀπίσθεν μέρος τοῦ νὰ ἐγγίσῃ ἀκροδιγῶς εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος, ἔκαιον καπνοὺς, καὶ προσηύχοντο εἰς τὴν Θεάν, καὶ ἔβλεπον εἰς τὸ ἔσωπτρον· καὶ ἐπεφαίνετο εἰς αὐτὸ ἡ εἰκὼν τοῦ ἀρρώστου κατὰ τὸ ἀποβησόμενον, ἢ ὡς ζῶντος, ἢ ὡς τεθνεῶτος. (Ἰωαν. Τζέτζ. ἐν σχολ. Ἑσιόδ. ἔργων καὶ ἡμερῶν.—Μελετ. ἐν γεωγρ. φύλ. 362).

— Die Religion der Hellenen von Rinck. Zürich 1855. p. 448/9.—„Vor dem Tempel der Demeter in Paträ in Achaja, worin sie und die Tochter stehend, Ge/γῆ sitzend abgebildet waren, befand sich eine wahrsagende Quelle, auf deren Oberfläche man einen Spiegel an einer Schnur hinabliess. Man betete zu der Göttin, räucherte und schaute in den Spiegel, und dieser zeigte dann, ob der Kranke, dessentwegen man fragte, davon kommen oder sterben werde (Pausan. VII, 21, 12). Sonst schrieb man der Demeter die Vorbedeutungen (ἑμβόλους) aus dem Niessen

oder aus göttlichen Stimmen (δία τῆς φήμης) zu. (Philochor. bei Hesych. v. ζυμβόλους).

38) Dictionnaire des antiquités Chrétiennes par Martigny. Paris. 1865. pag. 151. CIERGE PASCAL.—L' institution du cierge pascal est de toute antiquité dans l' Eglise. Il est certain qu' elle existait du temps de S. Gregoire le Grand: nous le savons par son sacramentaire, où se lit la formule de benidiction exultet... Le P. Papebroch (Propyl. ad act SS. maji p. 9) en fait remonter l' origine au concile de Nicée, et en donne pour raison que l' usage s' établit alors dans l' Eglise d' écrire sur le cierge pascal le catalogue annuel des fêtes mobiles.

39) Chronicon paschale. p. 561. Edit. Bonnæ 1832.—Ἰνδίκτ. ζ. α', ὑπάτ. Αὐσονίσου καὶ Ὀλυβρίου. Ἐπὶ τούτων τῶν ὑπάτων Θεοδοσίος ὁ βασιλεὺς ἔδωκε τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις... τοὺς δὲ ναοὺς τῶν Ἑλλήνων κατέστρεψεν ἕως ἐδάφους. Κωνσταντῖνος ὁ αἰοίδιμος βασιλεύσας τὰ ἱερὰ μόνον ἔκλεισεν, καὶ τοὺς ναοὺς τῶν Ἑλλήνων οὕτως Θεοδοσίος καὶ κατέλυσεν, καὶ τὸ ἱερὸν Ἡλιουπόλεως τὸ τοῦ Βαλανίου τὸ μέγα καὶ περιβόητον τὸ τρίλιθον, καὶ ἐποίησεν αὐτὸ ἐκκλησίαν χριστιανῶν. ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἱερὸν Δαμασκοῦ ἐποίησεν ἐκκλησίαν χριστιανῶν. καὶ ηὐξήθη τὰ χριστιανῶν πλεον ἐπὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας.

40) Histoire des empereurs par Tillemont. T. V. pag. 207, 220.— à Paris. 1701.—„Theodose qui estoit encore à Thessalonique, le 16 ou 17 de novembre 380 an, quitta (aussitost après) la Macedoine, et vint à Constantinople, où il semble qu' on ne l' attendoit pas alors: ce qui ne l' empescha pas d' y estre receu avec une extreme joie. Il y entra en triomphe selon Zosime, le 24 de novembre, quoique Idace dise le 14 dans ses fastes... 383 an. Arcade fut cette année même declaré Auguste par son père (le 16 janvier, selon quelques auteurs, ou selon d' autres le 19, qui commençoit la cinquième année de Theodose). La ceremonie s' en fit au palais d' Hebdomon à sept milles de Constantinople. Arcade n' estoit encore agé d' environ six ans, (selon ce que dit Socrate) qu' il avait 31 an lorsqu' il mourut

l' an 408, le premier jour de may.—(Idat. chron. Marcell. chron. Prosper).

41) Hist. des emper. par Till. T. V. p. 240.—Dieu accorda cette année (384) un second fils à Theodose, qui lui donna le nom d' Honoré; pour faire revivre en son fils la memoire de son frère. Ce prince qui regna depuis en Occident, naquît à Coustantinople le 9 de septembre.

— Ibidem. pag 190.—Le jeune Victor parle seulement d' un frère et d' une soeur de Theodose, dont il cherit les enfans comme les siens propres. Son frère mort avant lui, et avant que l' empereur Honoré naquît (en 384) se nommait aussi Honoré, (Claud. de S. p. 194).

42) Προσκυνηταρ... Ἰω. τοῦ Κομνηνοῦ. σελ. 61—63.—Κατὰ τὸ ⁴/₅ εὐὴ ἔτος ἡ βασίλισσα Πλακιδία γυνὴ Κωνσταντίνου τοῦ βασιλεύοντος ἐν Ῥώμῃ, θυγάτηρ δὲ τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου ἔθετο βουλὴν μετὰ τοῦ ἀνδρός τῆς νὰ ἔλθῃ εἰς προσκύνῃσιν τοῦ παρόντος μοναστηρίου (Βατοπεδ.) καὶ νὰ ἰδῇ καὶ τὸν ἀδελφόν τῆς Ἀρχαδίον ὄντα ἐν Κωνσταντινουπόλει. καὶ ὁγῆ ἐρχομένη ἀπὸ Ῥώμης διὰ θαλάσσης, καὶ φθάσασα εἰς τὸν λιμένα τοῦ Βατοπεδίου τὸν λεγομένον γυναικεῖον, ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ πλοίου ἔξω εἰς τὸν αἰγιαλόν· οἱ δὲ πατέρες τοῦ μοναστηρίου εὐγέχασιν εἰς προῦπάντησιν ταύτης· καὶ φθάνοντες εἰς τὴν ἐκκλησίαν, αὐτοὶ μὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν ἀπὸ τῆς μεσιακῆς πόρτας τοῦ ναοῦ τὴν μεγάλην· ἡ δὲ βασίλισσα εἴτε ἐκ θεοῦ ὁδηγηθεῖσα, εἴτε καὶ διὰ ταπεινώσιν καὶ εὐλάβειαν, δὲν ἠθέλησε νὰ εἰσέλθῃ διὰ τῆς χαλκῆς πύλης, ἀλλὰ διὰ τῆς βορεινῆς, ὅπου εἶναι πλησίον εἰς τὸ πηγᾶδι· καὶ ὥς ἔβαλε τοιοῦτον σκοπόν, πάραυτα τῆς ἦλθεν ἀοράτως φωνὴ ὅπου τῆς ἔλεγε· στάσου, καὶ μὴν ὑπάγῃς παρέμπρός, νὰ μὴ πάθῃς κακόν· ἡ δὲ ὥς ἤκουσε τὴν τοιαύτην φωνήν, ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ φόβου χαμαί, καὶ ἤρξατο κλαίειν, καὶ θέεσθαι τοῦ Θεοῦ, νὰ τῆς συγχωρήσῃ τὸ πταῖσμα τοῦτο τῆς τόλμης· ὅθεν καὶ ἀνήγειρεν ἐκεῖ ναὸν ἕτερον εἰς τιμὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου· εἰς δὲ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὅθεν ἠκούσθηκεν ἡ φωνή, ἔβαλε καὶ ἱστορήσαν τὴν εἰκόνα τῆς θεομήτορος· καὶ ὥρισεν ὅτι νὰ ἅπτη ἐμπροσθέν τῆς ἀενάως κανδήλιον ἐν τῷ ὁποῖον φυλάττεται καὶ

ἕως τῆς σήμερον ἐπωνομάζεται δὲ ἡ εἰκὼν ἐκείνη ζωοδόχος. Ἡ δὲ βασιλεὺς φθάσασα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐδιηγῆθη τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς τὸ θαῦμα. Ὁ δὲ πάραυτα ἔστειλεν εἰς τὸ μοναστήριον βοήθειαν τῶν πατέρων, καὶ ἀφιερώματα διάφορα, ἐχάρισε δὲ καὶ ἀγέλας ζώων. καὶ ἄλλα πολλὰ εἰσδῆματα τῷ μοναστηρίῳ ἔδωκε ἀκόμι καὶ τὸ ωραιότατον μετόχιον τὸ Περιθεώριον ὁμοῦ καὶ τὸ τέταρτον μέρος τῆς παραθαλασσίας λίμνης· καὶ ἐργαστήρια πέντε μέσα εἰς τὸ Καστέλι· καὶ σιτηρέσιον ἐπρόσταξε νὰ ἔρχεται εἰς αὐτὸ τὸν κάθε χρόνον ἀπὸ τὸν οἰκονόμον χρυσίου λίτρας δώδεκα, καὶ ἀργυρίου λίτρας δεκαεπτὰ· τὸ ὅποῖον καὶ ἕως τῆς σήμερον εὐρίσκεται εἰς τὸν παλαιὸν κώδικα τοῦ μοναστηρίου σημειώμενον“.

43) Dictionnaire des antiq. chret, par Martigny pag. 81, 82 Eglises depuis le 4-me siecle.— „Du portique on entrait, par trois portes, dans l'aire interieure de l'Eglise, ναός. L'aire du portique, qui aboutissait à la porte du milieu, s'appelait αὐλή, aula. C'était par cette porte qu'entraient les clercs; les portes latérales étaient pour le peuple, la droite pour les hommes, la gauche pour les femmes. Le ναός, soit l'aire interieure, se divisait en trois nefes. La nef du milieu qui conduisait au βῆμα, ou à l'autel, restait libre. Les hommes se tenaient dans la nef méridionale, les femmes dans la septentrionale. (Cyrill. Hierosol. Procatech. I). La nef des femmes était appelée ματρονίκιον, matronaeum, celle des hommes ἀνδρόν, par les Grecs.

44) Tillemon. Hist. des emper. T. V. p. 386.— „après la defaite d'Eugène, Theodose s'appliqua avec un soin tout nouveau à regler les affaires de l'Etat, comme connoissant déjà, dit Rufin, ce qui devoit arriver, (c'est à dire qu'il devoit bien-tost mourir; ce que S. Jean d'Egypte lui avait en effet predit).

Il envoya en diligence en Orient, pour faire venir son fils Honoré. Ce prince estant arrivé (à Milan) avec Serene niece de Theodose („et peut estre encore avec Placidie fille du même prince) Theodose les reçut dans l'église, et les mit entre les mains de S. Ambroise. Socrate et Sozomene qui veulent que Theodose fust malade lorsqu'il envoya querir Honoré, disent qu'il se porta mieux lorsque son fils fut arrivé; mais qu'il re-

tomba ensuite, et mourut. Il declara Honoré empereur d'Occident lui donnant pour son partage l'Italie, l'Espagne, les Gaules, toute l'Afrique et l'Illyrie (occidentale) avec Stilicon pour général de ses troupes, et pour prendre soin de ses affaires.

Ibidem. pag. 767. Note LVI.—Baronius croit qu'après la defaite d'Eugène, Theodose fit venir en Italie non seulement Honoré, comme divers auteurs le disent, mais encore Arcade: et S. Ambroise dit en effet que les fils de Theodose le vinrent trouver. Paulin en parle de mesme. Theodoret semble supposer qu'ils estoient tous deux presents à sa mort. Et la Chronique d'Alexandrie dit qu'Arcade revint de Rome après la mort de son père.

(Neanmoins les autres historiens qui disent que Theodose fit venir Honoré en Occident, ne marquent point qu'Arcade y soit venu avec lui. Ils semblent au contraire supposer tous qu'il demeura à Constantinople); et Rufin dit expressement que Theodose en mandant Honoré, ordonna qu'Arcade gardast dans l'Orient l'empire qu'il possedoit depuis longtemps. Claudien en écrivant le voyage d'Honoré en Occident, ne parle point du tout de son frère, quoi qu'il marque aussitost après que Theodose recommanda ses deux enfans à Stilicon. Baronius aussi demeure d'accord que Arcade n'assistoit pas au service qui se faisait à Milan pour Theodose 40 jours après sa mort; S. Ambroise estant trop exprès sur cela, pour ne laisser aucun lieu d'en douter.

(Ainsi sans nous arrester à Theodoret et à la Chronique d'Alexandrie, dont l'autorité est moins considerable, il y a apparence que S. Ambroise et Paulin ont parlé par figure d'Honoré seul comme de plusieurs; ou qu'avec Honoré on amena quelque autre enfant de Theodose, comme sa fille Placidie, qui paroist estre demeurée depuis ce temps là en Occident). Il est certain aussi que Serene femme de Stilicon (qui estoit niece de Theodose, et qu'il consideroit comme sa fille) vint avec Honoré, ou plutost l'amena d'Orient par l'Illyrie.

45) Τὸ εὐαγὲς μοναστήριον τοῦ Σιμένου, ἡ βέλτιον εἶπεν Ἐσφιγμένου εἶναι ὥραϊον κατὰ πάντα καὶ ἀξιοθέατον· κτίσμα τοῦ ἐν βασιλευσιν εὐσεβεστάτου Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, καὶ τῆς αὐτοῦ ἀδελφῆς καὶ βασιλίσσης ἁγίας Πουλχερίας τῆς παρθένου.—Προσκυνητ. Κομν. σελ. 129.

46) Theophan. Chronogr.—Bonnae. 1839 pag. 126.—Πολλὰς δὲ ἐκκλησίας καὶ πτωχεῖα ξενωνάς τε καὶ μοναστήρια κτίσασα (Πουλχερία), πᾶσι καὶ τὰς ἀρμοδίους προσόδους βασιλικῶς ἀπένειμεν.

47) Chronic. Paschale. Bonnae. 1832. pag. 590.—Ἰνδικτ. δ' α' Ἰπατευόντων Μαρκιανοῦ Αὐγούστου καὶ Ἀδελφίου. Πουλχερία ἡ γυνὴ Μαρκιανοῦ τοῦ βασιλέως τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα τῶν ἐν Σεβαστείᾳ μαρτυρησάντων κατ' ὀπτασίαν εὐρίσκει τὰ λείψανα κατακρυπτόμενα εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἁγίου Θύρσου ὀπίσω τοῦ ἄμβωνος. καὶ ἀνεδομήσατο αὐτῶν οἶκον ἔξω τῶν τειχῶν τῶν Τρωαδησίων Καισάριος ὕπατος καὶ ἑπαρχος.

48) Le Quien. Oriens christianus. T. II. pag. 27 et squ. Parisiis. 1740.

49) Ibidem. pag. 85, 86.

50) Ibidem. pag. 83.

51) Στεφάνου περὶ πόλεων. Lipsiae. 1825. Vol. I. pag. 68. 69. Ἀπολλωνία, πρώτη πόλις Ἰλλυρίας, ἣν ὄκουν Ἰλλυριοὶ κατ' ἐπίδαμνον. ὕστερον διακοσίων Κορινθίων ἀποικία εἰς αὐτὴν ἐστάλη... δευτέρα ἐν νήσῳ πρὸς τῇ Σαλμυδησσῷ, ἀποικία Μιλησίων καὶ Ῥοδίων. γ. Μακεδονίας *). δ. πόλις Λιβύης. ε. ἐν νήσῳ τῆς Ἀχαρνανίας, μία τῶν Ἐχινάδων. ς. ἐν Κρήτῃ, πρὸς τῇ Κνωσσῷ. ζ. πλησίον Λεοντίνων καὶ Καλῆς Ἀκτῆς. η. Μυσίας. θ. πόλις Μυσίας ἐπὶ Ρυνδάκῳ ποταμῷ. ι. κατὰ Θυάτειρα καὶ Ἐφεσον. ια. Φωκίδος. ιβ. περὶ τὴν Κοίλην Συρίαν. ιγ. κατὰ Ἰόπην... κ. τ. λ. (πᾶσαι 25).

*) (Μακεδονίας) Catalogus urbium MS. Vatic. Biblioth. Ἀπολλωνία πρὸς τῷ Ἀθρὶ ὄρει κατεμένη, νῦν Ἱερίσσος καλουμένη. Драгоцѣнная замѣтка въ этомъ Ватиканскомъ манускриптѣ! Изъ нея видно, что Македонск. Аполлонія находилась у аѳонской горы тамъ, гдѣ нынѣ стоитъ Іериссъ на аѳон. перешейкѣ.

52) Chronic. Paschal. Vol. I. p. 525/6.—Τῷ αὐτῷ ἔτει Κωνσταντῖνος μοναρχήσας βασιλεὺς τῆς Ῥωμαίων ἀρχῆς πάσης πάντα τὰ εἰδωλα πανταχοῦ κατέστρεψεν, καὶ πάντα αὐτῶν ἀφείλατο τὰ χρήματα καὶ τὰ κτήματα, καὶ πάσας τὰς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ ἐτίμησεν καὶ πάντας τοὺς χριστιανούς.—Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν καιρὸν κατὰ τῶν πολεμίων τῆς τῶν Χριστιανῶν πίστεως στρατεύσας ὑπηγάγετο τῇ εὐχῇ τὴν νίκην. διὸ καὶ κυριακὰ πρὸς ἐπιστροφὴν τῶν ἐθνῶν κατὰ τόπους εἰς τιμὴν τοῦ ἐπὶ πάντων σωτῆρος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν πεποίηκεν.

53) S. Basilii opera. T. III. pars altera. Editio Parisiana altera 1839. pag. 66^{2/3}.—Ἐπιστολὴ τλϛ (Alias CXLVI). Τί οὐκ ἂν εἴποι σοφιστῆς ἀνὴρ, καὶ σοφιστῆς τοιοῦτος, ὅγε ἴδιον εἶναι τῆς τέχνης ὁμολόγηται, καὶ τὰ μεγάλα μικρὰ ποιεῖν, ὅτε βούλεται, καὶ τοῖς μικροῖς περιτιθέναι μέγεθος; Ὅποσον δὴ τι καὶ περὶ ἡμᾶς ἐπεδείξω. Τὴν γὰρ ἐπιστολὴν ἐκείνην τὴν ῥυπῶσαν, ὥς ἂν ἡμεῖς οἱ περὶ τοὺς λόγους τρυφῶντες εἴποιτε, οὐδὲν οὖσαν τῆς ἐν χερσὶ σου ταύτης ἀνεκτοτέραν, τοσοῦτον ἤρας τῷ λόγῳ, ὥς ἡττηθῆναι δῆθεν αὐτῆς, καὶ ἡμῖν τῶν πρωτείων τοῦ γράφειν παραχωρεῖν... οὕτω. δυνηθέντά ταῖς παιδιαῖς πρὸς ἡμᾶς καταβῆναι, ἢ εἰ τὸν βάρβαρον ἤγες ὑπὲρ τὸν Ἀθῶ πλέοντα...

54) Смотри выше № 39-й.

— Tillemont. Histoir. des Emper. T. V. pag. 230 et suiv.—Constantin, qui avoit relevé le premier la majesté de l' Empire par la profession de la vraie religion, voyant que le monde estoit encore attaché à l' idolatrie par une passion trop aveugle, se contenta de défendre les sacrifices, et de fermer les temples sans les detruire. Les Empereurs ses fils et ses successeurs suivirent l' exemple de sa pieté. Iulien au contraire rétablit l' impiété, et renouvella les anciennes superstitions du paganisme. Mais Iovien qui lui succeda en défendit de nouveau tout exercice: et ses lois furent maintenues dans l' Europe par Valentinien I, dit Theodoret, (quoique cela soit assez difficile à justifier). Pour Valens, il permit à tout le monde de suivre telle

religion qu'on voudroit, et d'adorer toutes sortes de divinités, ne persecutant que ceux qui soutenoient la doctrine des Apôtres. Ainsi durant tout son regne on vit le feu bruler sur les autels des idoles, les payens leur offrir des sacrifices et des victimes, et faire leurs festins profanes dans les places et à la vue de tout le monde...

Voilà les desordres où Theodose trouva l'Empire d'Orient, et dont il travailla à le purger. Il y reussit si heureusement, que le culte des idoles qui avoit commencé à se negliger et à se détruire par les soins de Constantin et de ses succeffeurs, tomba tout à fait en ruine sous son regne. Il abolit les erreurs sacrileges, il ferma et abatit même les temples, il brisa les idoles. En un mot, sa foi abolit (presque entierement) tout le culte de l'idolatrie, et toutes les ceremonies du paganisme, [aussi bien dans l'Occident que dans l'Orient].

Cela ne se fit que par degrez]. Car quoique la Chronique d'Alexandrie dise assez expressément que dès l'an 379, qui estoit la premiere année de son regne, il renversa les temples des payens jusques aux fondements [neanmoins il faut au plus s'en tenir à ce qu'écrit Sozomene] que quand il commença à regner, il defendit d'aller dans les temples, [et d'y offrir des sacrifices]: encore Zosime écrit—il, que les payens avoient alors la liberté d'y aller, et d'y faire leurs ceremonies.

Mais lorsque Theodose fut venu demeurer à Constantinople, [où il fit sa premiere entrée à la fin de 380, peu de mois après son baptesme, le même Zosime en son style ordinaire, plus propre à une invective qu'à une histoire] dit qu'il attaqua les temples des dieux dans toutes les villes et dans toute la campagne: et que l'on ne pouvait pas sans peril ni croire qu'il y eût des dieux, ni seulement regarder le ciel et adorer les astres qui y brillent. En 381 le 2 de may il osta le droit de tester à ceux qui de Chretiens tomberoient dans le paganisme, comme cela arrivoit quelquefois à cause des privileges dont les prestres payens jouissoient encore: et par la loi du 20 may 383, il leur oste aussi

le pouvoir de rien recevoir par testament, les privant absolument du droit Romain.

Le 20 decembre 381, il interdit sous peine de proscription tous les sacrifices défendus de nuit ou de jour, dans les temples ou hors des temples. Il menace encore des plus grands supplices par la loi du 25 may 385, ceux qui chercheront l'avenir dans les entrailles des victimes, ou qui feront pour cela des consultations execrables...

Libanius sophiste dit qu'il eut recours en une occasion aux autels, aux prières, et à la puissance de ses dieux; mais que tout ce qu'il put faire fut de pleurer secrettement devant leurs statues, sans oser seulement leur dire une parole, ni faire paroistre ses larmes. C'estoit lorsque Philagre estoit Comte d'Orient (c'est à dire en l'an 382) La loi du 30 novembre de la même année, adressée à Pallade Duc de l'Osrhoene, nous apprend que Theodose avoit accordé un rescrit pour faire fermer un temple où il y avoit des statues. Il casse ce rescrit par sa loi, et permet d'ouvrir le temple: mais ce n'est que pour servir aux assemblées civiles de la ville, comme elles s'y estoient tenues avant son rescrit; et en declarant qu'il n'entend nullement par là donner aucune permission d'y offrir des sacrifices défendus.

Theodose ayant fait Cynege Prefet du Pretoire, il l'envoya en Egypte (385/6 an) avec commission de defendre à tout le monde l'adoration des idoles et de fermer leurs temples. Cynege semble avoir eu ordre de parcourir pour le même sujet toutes les provinces de l'Orient avant que de passer en Egypte, où il semble qu'il estoit depuis quelque temps, au commencement de l'an 387. Il s'acquitta très fidelement de cette commission: car il interdit les sacrifices et toutes les ceremonies du paganisme, sans epargner les plus anciennes, et boucha l'entrée de tous les temples dans l'Orient, dans toute l'Egypte, et même dans Alexandrie. Idace dit même qu'il renversa les idoles des Gentiles. Ainsi il delivra toutes les provinces de la corrup-

tion (de l'idolatrie), qui trompoit les peuples depuis si longtemps, et il les retablit dans leur ancienne pureté.

55) Ibidem. pag. 197 et suiv.—Theodose avoit hérité de ses ancêtres l'amour de la religion chrétienne et de la foi de Nicée... Il tomba au commencement de l'an 380 dans une maladie fort dangereuse ce qui lui fit prendre la résolution de demander le baptême. C'étoit à Thessalonique, où il étoit venu passer l'hiver. Il demanda donc l'Evêque de la ville; mais il s'informa de lui avant toutes choses quelle étoit la foi qu'il professoit.

Il ne pouvoit mieux rencontrer, puisque Thessalonique avoit alors pour Archevêque S. Ascole, dont la foi étoit pure, et la vie exemplaire, et qui en un mot avoit toutes les vertus nécessaires à un Prélat... Theodose se rejouit beaucoup d'être tombé entre les mains de ce saint Prélat: il reçut de sa main le seau sacré de la régénération, et se trouva ensuite plus heureux d'être devenu membre de l'Eglise, que de se voir Empereur d'une partie de la terre.

Il ne se contenta pas de s'assurer de la foi d'Ascole. Il fut aussi bien aise d'apprendre de lui que l'Illyrie n'avoit jamais été infectée de l'hérésie Arienne, mais étoit toujours demeurée dans la foi de Nicée; [ce qui se doit rapporter proprement à l'Illyrie orientale qui comprend la Macedoine, et où il est vrai que l'hérésie Arienne n'a jamais régné: car ce qui étoit arrivé par la violence de Constance, étoit bientôt passé avec lui: l'occidentale est plus infectée de l'Arianisme; mais elle en étoit alors tout à fait purgée, à la réserve de Pallade et de Secondien. C'est pourquoi lorsque Theodose voulut aussi savoir l'état des autres provinces, Ascole ne craignit pas de lui dire que les Eglises de l'Occident jusques à la Macedoine, estoient toutes unies dans la vraie foi, et adoroient toutes le Fils et le S. Esprit de même que le Père...

Theodose retablit entièrement la foi Catholique, et abatit extrêmement les hérétiques, non en forçant les peuples à aban-

donner leurs erreurs, mais en les portant peu à peu, et surtout en se déclarant hautement en faveur de la vraie foi.

Ce fut pour ce sujet qu'il publia la loi célèbre, datée de Thessalonique le 28 février de cette année 380, par laquelle il déclare qu'il veut que tous les peuples de son obéissance suivent la foi que l'Eglise Romaine avoit reçue de S. Pierre, et qui étoit alors enseignée par le pape Damase, et par Pierre d'Alexandrie homme d'une sainteté apostolique; c'est à dire qu'ils confessent le Père, le Fils, et le S. Esprit, comme ayant une même majesté et une même divinité en trois personnes; que ceux qui suivront cette foi, seront réputés pour Chrétiens Catholiques, et que ceux qui auront la folie de la rejeter, seront traités comme hérétiques et infâmes, que leurs conventicules ne prendront point le nom d'Eglises, et qu'ils souffriront les peines dont la justice de Dieu et l'autorité impériale les puniront, parce que violer la vraie foi, soit par mépris, soit même par ignorance, est un crime et un sacrilège.

56) *Ἀκρόθωνοι, πόλις ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ Ἀθῶ* *). Cl. Salmasius in Exercit. ad Solin. p. 184 legit *Ἀκροάθωοι* infelicitèr. Nam legendum cum MSS. P. P. *Ἀκρόθωοι*. et sic ex Thucydide jam emendaverat Isaacus Casaubonus ad Strab. L. VII. in fine. Herodotus L. VII. c. 22, appellat *Ἀκρόθωνον*.—*Ἀκροθωῶτων* meminit Simplicius ex Theophrasto in Epictetum. pag. 70.

*) Hic locus Salmasio ad Solinum depravatus videbatur, quem ita ibi in integrum restituit: *Ἀκροάθωοι πόλις ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ Ἀθῶ. τὸ ἐθνικὸν Ἀκροάθωος καὶ Ἀκροαθώτης*. Primo intuitu commodissime hunc locum tali modo mihi videbatur redintegrasse vir summus, praesertim partes compositi consideranti; nam apud Melam habemus L. II. cap. II. iam eius tenent parvae Pelasgorum coloniae. In summo fuit oppidum Acroathon, in quo, ut ferunt, dimidio longior quam in aliis terris aetas habitantium erat. Verum si codicum MSS. scripturam recte consideremus, nobis haerebit aqua, an non praestiterit ex iis *Ἀκρόθωοι* restituere, nam nullum ex Graecis scriptoribus Salmasius exemplum produxit, quibus oppidi nomen *Ἀκροάθωοι* dicitur. Ipse in Palatinis schedis et nos in Vossianis ita legebamur: *Ἀκρόθωοι πόλις ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ Ἀθῶ*.

57) γ. Ἀπολλώνια Μακεδονίας]. Catalogus urbium MS. Vatic. Biblioth. Ἀπολλωνία πρὸς τῷ Ἄθῃ ὄρει κειμένη, νῦν Ἱερισσὸς καλουμένη.

— Plurimi hanc Apolloniam, in Taulantiorum finibus sitam, Macedoniae accensent, sed pessimo errore: quam Stephanus nunc innuit, versus Strimonicum sinum sita est, juxta amnem Echedorum non procul a Thessalonica. Haec optime a Ptolomeo Apollonia Mygdoniae appellatur, ita enim ille L. III. c. XIII. ubi huius regionis civitates recenset: Ἀντιγόνη, Καλίνδοια, Βαῖρος, Φόσσαι, Τέρπουλλος, Καραβία, Εὐλόπολις, Ἄσσωρος, Ἀπολλωνία Μυγδονίας. (Stephan. Bysant. cum annotation. Berkellii. Vol. III. Lipsiae. 1825. pag. 316).

Sed Apollonia Mygdoniae fuerat destructa a Philippo rege Macedoniae. (Porfirius episcop.).

58) Herodot. L. VII. c. 122.—Ὁ μὲν νῦν ναυτικός στρατός ὡς ἀπειθή ὑπὸ Εἰρξῆω καὶ διέπλωσε τὴν διώρυγα τὴν ἐν τῷ Ἄθῳ γενομένην, διέχουσαν δὲ εἰς κόλπον, ἐν τῷ Ἄσσᾳ τε πόλιν καὶ Πιδωρὸς καὶ Σίγγου καὶ Σάργη οἰκῆται. Nauticus porro exercitus ubi a Xerxe discessit, fossam navigavit in Atho depressam ac productam ad sinum, in quo Assa et Pidorus et Singus et Sarga urbes sitae sunt.

59) Herodot. L. VII. c. 22.—Αἱ δὲ ἐκτὸς Σάνης ἔσω δὲ τοῦ Ἄθῳ οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώτιδας ἀντὶ ἡπειρωτίδων ὥρμειτο ποιεῖν εἰς αἶδε, Δῖον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθων, Θύσσοι, Κλεωναί. Πόλεις μὲν αὗται τὸν Ἄθῳ νέμονται...—Et Thucid. L. IV.—Καὶ ὁ Ἄθῳ αὐτῆς ὄρος ὕψηλόν τελευτᾷ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Πόλεις δὲ ἔχει Σάνην μὲν, Ἀνδρίων ἀποικίαν, παρ' αὐτὴν τὴν διώρυγα, ἔς τὸ πρὸς Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένην. τὰς δὲ ἄλλας, Θύσσον καὶ Κλεωνάας, καὶ Ἀκροθώους, καὶ Ὀλόφυξον καὶ Δῖον.

60) Herodot. L. VII. c. 22.

Ἡρόδοτος περὶ νομφῶν καὶ θεῶν γράφας]. Apud Suidam haec sic scribuntur: Ὀλόφυξις. Θρακία πόλις, περὶ Ἄθῳ. ἢ πολίτης Ἡρόδοτος Ὀλοφύξιος περὶ νομφῶν, ὡς φασί, γράφας, καὶ ἱερῶν. Sed apud Thucididem L. IV. scribitur Ὀλόφυξος, ut loco Stephani.

61) Πιδωρος, πόλις περὶ τὸν Ἄθῳ]. Apud Herodotum L. VII. c. 122., unde haec desumpta, Πιδωρος nunc vulgo scribitur. Vitium ex literarum Α et Δ similitudine natum. (Vide supra № 221).—Pilorus, urbs circa montem Athon. Ipsissimam puto esse, quae Herodoto L. VII. c. 122. vocatur Pidorus. Situs enim est idem, nec obstat quod ab Herodoto appellatur Pidorus, et a Stephano Pilorus, alterum ex altero pro arbitrio tuo corriges, ego pro Stephano sto.

62) Σάνη, πόλις μεταξὺ Ἄθῳ καὶ Παλλήνης. Meminit huius urbis Plutarchus in Quaest. Graec. p. 298. Herodotus L. VII. c. 22. in ipsa cervice sive isthmo montis Atho sitam fuisse affirmare videtur; ait enim: Ἐν δὲ τῷ ἱσθμῷ τούτῳ, ἔς ὃν τελευτᾷ ὁ Ἄθῳ, Σάνη πόλις Ἑλλάς οἰκῆται. Tamen capit. 123 eiusdem libri in Pallena ponit his verbis: ὁ δὲ ναυτικός στρατός ὁ Εἰρξῆω, συντάμνων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Καναστραίην ἄκρην, τὸ δὲ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐντεῦθεν νέας τε καὶ στρατιὴν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης καὶ Ἀρότιος καὶ Νέης πόλιος καὶ Αἰγῆς καὶ Θεράμβω καὶ Σκιώνης καὶ Μένδης, καὶ Σάνης. αὗται γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγγην καλεσμένην νεμόμεναι. Sed Thucides confirmat priore loco sitam fuisse L. IV. Ἔστι δὲ ἀπὸ τοῦ βασιλέως διορύγμα-τος ἔσω προῦχουσα, καὶ ὁ Ἄθῳ αὐτῆς ὄρος ὕψηλόν τελευτᾷ εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. πόλεις δὲ ἔχει, Σάνην μὲν, Ἀνδρίων ἀποικίαν, παρ' αὐτὴν τὴν διώρυγα ἔς τὸ πρὸς Εὐβοίαν πέλαγος τετραμμένην.

63) Σάρτη, apud Herodot. L. VII. c. 122. scribitur Σάργη, facili ex similitudine Γ et Τ literarum errore. (Vide supra № 61).

64) Σερμυλία. Herodoto Σερμύλη dicitur L. VII. c. 122. Κάμπτων δὲ Ἀμπέλου τὴν Τορωναίην ἄκρην, παραμείβετο Ἑλληνίδας τὰς δὲ πόλεις, ἐκ τῶν νέας τε καὶ στρατιὴν παρέλαβε, Τορώνην, Γαλήφον, Σερμύλην, Μηχόβερναν, Ὀλυνθον. Ἡ μὲν νῦν χώρα αὕτη Σιδωνίη

καλέεται.—In quo loco pro Σερμόλην Phil.Iacobus Maussacus legit Οἰσύμην, infelicissima conjectura, in Notis ad Harpocratonem pag. 231. Οἰσύμη enim ab altera parte Strymonis in Thracia fuit: Σερμόλην vero in Toronico sinu ab hac parte montis Athonis. Apud Scylacem corrupte legitur Ἰσούρια pro Σερμούρια, vel Σερμούλια. Scholiastae Thucididis Σερμούλις dicitur, Χαλκιδική πόλις, scilicet eorum Chalcidensium, qui prope Athonem habitaverunt.

65) Στήγος. Herodot. L. VII. c. 122.— Vide supra № 58.

66) Στρατονίκη. πόλις Μακεδονίας, πλησίον Καρίας]. Auctor noster mihi videtur nugari, cum inquit Stratoniceam esse urbem Macedoniae prope Cariam, a qua maxime distabat. Caria enim erat in Asia minori, et Macedonia in Europa, ut videre est ex Geographia Ptolemaei et Strabonis; prior celebrat Stratonicem Macedoniae L. III. c. 13. in Singitico sinu, et Stratonicem Cariae L. V. c. 2. Posterior autem L. XIV. memorat Stratonicem Cariae, quam coloniam Macedonum fuisse tradit, unde forsitan per incuriam quandam noster auctor inquit esse prope Cariam; verba Strabonis sunt: Στρατονίκη δ' ἐστὶ κατοικία Μακεδόνων· ἐχοσμήθη δὲ καὶ αὕτη κατασκευαῖς πολυτέλεισιν ὑπὸ τῶν βασιλέων. Quare apud Stephanum pro πόλις Μακεδονίας πλησίον Καρίας legendum πόλις Μακεδόνων ἐν Καρία. (Annotatio Thomae de Pinedo.)

Videtur Stephanus vel potius Epitomator eius ex Strabonis verbis L. XIV, Στρατονίξει δ' ἐστὶ κατοικία Μακεδόνων, nobis hunc locum tam pulchre concinnasse. Certe vulgata lectio stare nullo modo potest, nisi provincia integra ex Europa in Asiam transferatur. (Annot. Holstenii).

А я полагаю, что Стефанъ Византиецъ разумѣлъ ту же Стратоникию, которую географъ Птоломей ставилъ на Аѳонѣ, и что подъ Каріею у него разумѣется не Малоазійская область Карія, а Аѳонская нагорная мѣстность Карія (Καρία), или слобода на ней Карея (Καρία). Ежели этотъ Стефанъ о Θρακίϊскомъ городѣ Тидисѣ написалъ неопредѣленно, что онъ находился близъ Эма

(горы), Τόλις, πόλις Θράκης τοῦ Αἵμου πλησίον *), то подобнымъ же образомъ выразился и о близости Стратоникии къ Каріѣ, Στρατονίκη. πόλις Μακεδονίας πλησίον Καρίας (правильнѣе Καρίας), подражая нагорную Карію Аѳонскую, хотя она и пропущена у него, не зная почему. Кто не удовлетворится этимъ примѣчаніемъ моимъ, тому придется насиловать текстъ Стефана, или считать его поврежденнымъ, какъ это дѣлали схоласти, Голштеній и Тома де Пинедо.

67) Есфигмено-вознесенскій монастырь на св. горѣ Аѳонской.—Монастырь, именуемый Есфигменовъ, принадлежитъ къ числу общежительныхъ обителей св. горы Аѳонской. Ктиторы, или основатели его суть императоры Греческіе, Θεодосій Младшій, Маркіанъ, и сестра перваго царица св. Пульхерія, которая въ 445 году, создавши монастырь, даровала ему безцѣнное сокровище,—довольной величины часть животворящаго древа креста Господня.—

68) Theophan. Chronorg. pag. 126.

69) Chronic. Pashale p. 590.

70) Jornand. de reb. Get. c. 5.—Winidarum natio populosa, quorum nomina licet nunc per varias familias et loca mutantur, principaliter tamen Sclavini et Antes nominatur.... Sclavini a civitate nova (in Pannonia) usque ad Danastrum... commorantur.

71) Agathiae historiarum V. Bonnae. 1828. pag. 299—335. Αγαθίη умеръ предъ 582 годомъ. Οἱ Οὐννοι τὸ γένος, τὸ μὲν παλαιὸν κατέκουν τῆς Μαϊώτιδος λίμνης τὰ πρὸς ἀπηλιώτην ἄνεμον, καὶ ἦσαν τοῦ Ταναΐδος ποταμοῦ ἀρχικώτεροι, καθάπερ καὶ τὰ ἄλλα βάρβαρα ἔθνη, ὅποσα ἐντὸς Ἰμαίου ὄρους ἀνὰ τὴν Ἀσίαν ἐτόγγανον ἰδρυμένα. Οὗτοι δὲ

*) Αἶμος ὄρος Θράκης. Stephanus.

ἅπαντες κοινῇ μὲν Σκύθαι καὶ Οὐννοὶ ἐπωνομάζοντο· ἰδίᾳ δὲ κατὰ γένη, τὸ μὲν τι αὐτῶν Κοτρίγουροι, τὸ δὲ Οὐτίγουροι, ἄλλοι δὲ Οὐλτίζουροι, καὶ ἄλλοι Βουρούγουνδοι· καὶ ἄλλοι ὥς ἂν αὐτοῖς πατριὸν τε ἦν καὶ εἰδισμένον. γενεαῖς δὲ πολλαῖς ὕστερον διέβησαν ἐς τὴν Εὐρώπην... καὶ τὴν ἐκροήν τῆς λίμνης τὴν ἐς τὸν Εὐξείνιον Πόντον φερομένην, ἀπορον τέως δοκοῦσαν, τότε δὴ ὁπωσὺν τρόπῳ διαπεραιωθέντες, ἀλώμενοι δὲ ὁμῶς ἀνὰ τὴν ὀθινείαν, πλείστα ὅσα τὸ ἰθαγενὲς ἐλυμήναντο, ἀπροσδόκητα προσπεσόντες, ὥς καὶ τοὺς προτέρους οἰκήτορας ἀπελάσαντες, αὐτοὶ τὴν ἐκεῖνων κατέχειν. ἤμελλον δὲ ἄρα οὐκ ἐπὶ μακρότατον διαμένειν, ἀλλὰ πόρρῃζοι τὸ λεγόμενον ἀπολεῖσθαι. αὐτίκα γοῦν Οὐλτίζουροί τε καὶ Βουρούγουνδοι μέχρι μὲν Λέοντος τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν ἐν τῷ τότε Ῥωμαίων γνώριμοί τε ὑπῆρχον καὶ ἄλκιμοι εἶναι ἐδόχουν.

72) Ibidem.—Τὰ τῶν Ῥωμαίων στρατεύματα, οὕτωσ' αὐτὰ διαμεμενηκότα ὅποσα τὴν ἀρχὴν ὑπὸ τῶν πάλαι βασιλέων ἐξεύρηται, ἐς ἑλαχίστην δὲ τινα μοῖραν περιελθόντα, οὐκέτι τῷ μεγέθει τῆς πολιτείας ἐξήρχουν. δέον γὰρ ἐς πέντε καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἑξακοσίας, χιλιάδας μαχίμων ἀνδρῶν τὴν ὅλην ἀγείρεσθαι δύναμιν, μόλις ἐν τῷ τότε εἰς πεντήκοντα καὶ ἑκατὸν περιειστήκει. καὶ τούτων αἱ μὲν ἐν Ἰταλίᾳ ἐτετάχατο, αἱ δὲ κατὰ τὴν Λιβύην, ἕτεραι δὲ ἐν Ἰσπανίᾳ, καὶ ἄλλαι περὶ τοὺς Κόλχους, καὶ ἄλλαι κατὰ τὴν Αλεξάνδρου καὶ Θύβην τὴν Αἰγυπτίαν· ἐκάθηντο δὲ ὀλίγοι καὶ πρὸς τὰ ἑῷα τῶν Περσῶν ὅρια... καὶ τὰ πρὸς αὐτῇ τῇ βασιλίδι πόλει χωρία ἔρημά τε ἦν καὶ ἀφύλακτα, ἐς ὅσον καὶ τοῖς βαρβάροις βατὰ εἶναι καὶ εὐεπίδρομα... εἰσὶ δὲ οἱ πολλοὶ (στρατιῶται) ἀστικοί τε καὶ φαιδροεῖμονες, καὶ μόνον, οἶμοι, ὄγκου τοῦ βασιλείου ἕνεκα καὶ τῆς ἐν ταῖς προόδοις μεγαλαυχίας ἐξευρημένοι...

73) Histoire du Bas—empire par Lebeau. Paris. 1828. T. VIII. pag. 14^{2/3}.—„Ann. 530. Justinien ne fut pas moins heureux cette année du côté de l'Occident. Une multitude de Barbares, que les chroniques de ce temps—la appellent Goths, et que je crois être Esclavons, se jetèrent dans l'Illyrie, et les Bulgares dans la Thrace. Mondon *), que nous avons vu sous le règne d'Anastase s' emparer du château de Herta, s' attacher au service de

*) Il était de la race des Gépides, selon la Chronique de Malala, part. 2. p. 186, qui le nomme Mundus et le fait fils de roi. Μοῦνδος ὁ ἐκ γένους τῶν Γεπίδων καταγόμενος, υἱὸς ὧν ῥηγός.

Theodoric, et faire la guerre aux Romains, s' était donné à Iustinian depuis la mort du roi des Goths; et l' empereur lui avait confié le commendement des troupes d' Illyrie *). Il marcha d' abord contre les Esclavons, et ce fut la première fois que les Romains combattirent cette nation. Mondon les tailla en pièces, fit un grand butin, et prit un de leurs chefs qu' il envoya chargé de chaînes à Constantinople. Etant en suite passé en Thrace, il defit les Bulgares dans un combat où il leur tua cinq cents hommes et les força de repasser le Danube.

Ce fleuve, qui avait si long-temps servi de rempart aux terres des Romains, était devenu, depuis l' affaiblissement de l' empire, le passage ordinaire des nations du Nord qui venaient le ravager. C' était par là que les Goths, les Huns, les Gepides, avaient inondé les deux Mésies, la Dacie, la Pannonie. De nouveaux essaims de Barbares, peu connus auparavant, commençaient à franchir ses bords. Les Esclavons (Σκλαβηνοί) et les Bulgares faisaient trembler la Thrace, et la menaçaient des mêmes horreurs qu' elle avait éprouvées sous Valens. Ce fut pour la mettre à couvert que Iustinian donna le commandement de cette province à Chilbudius (Χιλβούδιος), brave guerrier, qui s' était doublement signalé, et dans le service du palais, par un désintéressement à toute épreuve, et dans les armées par sa valeur. L' empereur le chargea de garder les bords du Danube. Il se rendit si redoutable, que, pendant les trois années, qu' il commanda dans ce pays, les Barbares qui se montraient souvent sur la rive opposée n' osèrent jamais passer le fleuve. Il le passa lui-même plusieurs fois, alla chercher les Bulgares et les Esclavons, les tailla en pièces, et revint avec un grand nombre de prisonniers. Enfin, la troisième année de son gouvernement, s' étant hasardé au-delà du Danube avec peu de troupes, il fut enveloppée par les Esclavons, qui avaient réuni tout ce qu' ils avaient de combattants. Il fallut céder au nombre. Chilbudius périt après avoir fait des prodiges de valeur. Depuis

*) Mundo Illyricianae utriusque militiae ductor. Marcell. Chron. Ce tit. se s' exprimait ainsi en grec, στρατηλάτης τοῦ Ἰλλυρίων ἔθους.

ce temps le passage du Danube fut ouvert aux peuples du Nord; et toutes les forces de l'empire ne purent faire, dit Procope, ce qu' avait fait un seul homme. Εὐμπασά τε ἡ Ῥωμαίων ἀρχὴ ἀνδρὸς ἐνὸς ἀρετῇ ἀντίρροπος γενέσθαι ἐν τῷ ἔργῳ τούτῳ οὐδαμῇ ἴσχυσε. Procop. de bello Goth. III. c. 14.

74) Procopii de Bello Persico. Bonnae. 1833. Vol. I. pag. 166—168.—

Ἦν τρίτον καὶ δέκατον ἔτος Ἰουστινιανοῦ βασιλέως τὴν αὐτοκράτορα αἰρῆν ἔχοντος... Τότε καὶ ὁ κομήτης ἀστὴρ ἐφάνη... (Τότε) μέγα στράτευμα Οὐννικόν, διαβάντες ποταμόν Ἰστρον, ξυμπάσῃ Εὐρώπῃ ἐπέσκηψαν, γεγονὸς μὲν πολλάκις ἦδη, τσαῦτα δὲ τὸ πλῆθος κακὰ ἢ τοιοῦτα τὸ μέγεθος οὐκ ἔνεγκον πώποτε τοῖς ταύτῃ ἀνθρώποις. Ἐκ κόλπου γάρ τοῦ Ἰονίου οἱ βάρβαροι οὗτοι ἅπαντα ἐφεξῆς ἐληίσαντο μέχρι ἐς τὰ Βυζαντίου προάστεια. καὶ φρούρια μὲν δύο καὶ τριάκοντα ἐν Ἰλλυριοῖς εἶλον, πόλιν δὲ τὴν Κασσανδρείαν κατεστρέψαντο βίᾳ (ἦν οἱ παλαιοὶ Ποτιδαίαν ἐκάλουν, ὅσαγε ἡμᾶς εἰδέναι) οὐ τειχομαχίσαντες πρότερον. καὶ τὰ τε χρήματα ἔχοντες αἰχμαλώτων τε μυριάδας δύο καὶ δέκα ἀπαγόμενοι ἐπ' οἴκου ἅπαντες ἀνεχώρησαν, οὐδενὸς σφίσιν ἐναντιώματος ἀπαντήσαντος.

— Procopii de aedificiis. IV. Bonnae. 1838. pag. 276.—
Οὕτω ἐνταῦθα (Ποτιδαίᾳ, νῦν Κασσανδρείᾳ) οἰκοδομίας ὁ χρόνος διέφθειρε πάσας ὥστε δὴ Οὐννικόν τι ἔθνος οὐ πολλῶ πρότερον καταθέοντες τὰ ἐκείνη χωρία, ὥσπερ τι διαχειρίζοντες οἶόν τι πάρεργον, τό τε ξύμβαμα τοῦτο καὶ τὴν πόλιν ἄφοβοι ἐξεῖλον, καίπερ ἐξ οὗ γεγονάσιν ἄνθρωποι οὐ τειχομαχίσαντες πώποτε. ἀλλὰ καὶ τοῦτο Ἰουστινιανῷ βασιλεῖ γέγονε πρόφασις ἀρετῆν τε καὶ μεγαλοφροσύνην ἐνδείξασθαι. τοῖς γὰρ ξυμπίπτουσι χαλεποῖς ἀντίξουν ποιούμενος αἰετὴν τὴν αὐτοῦ πρόνοιαν, τῶν ξυμβεβηκότων τὰ πονηρότατα ταῖς ἐπιγινομέναις ἀγαθοεργίαις εὐθὺς μεταβιβάζεται ἐς τύχην ἀμείνω. καὶ Παλλήνης ἀμέλει πόλιν τε τὴν προβεβλημένην τῆς χώρας ἀπάσης καὶ τὸ κατὰ τὴν εἴσοδον κατατείχισμα τοῖς ἐπιβουλεύειν ἐθέλουσιν ἄμαχόν τε καὶ ἀκαταγώνιστον διεπράξατο διαφανῶς εἶναι. ταῦτα μὲν οὖν ἐν πράξεσιν αὐτῷ ταῖς ἐπὶ Μακεδονίαν διαπεπόνηται.

— Ibidem. pag. 279. 280. Въ Македоніи Іустиніанъ возобновилъ и построилъ 46 крѣпостей. Въ числѣ ихъ поименованы Нѳмфiонъ, Θηστѣонъ, Χάραδρος. Но не смѣйте ставить ихъ ни на Нимфейскомъ мысѣ Аѳона, ни на мѣстѣ бывшихъ тамъ городовъ, Θиссоса и Χαραδριῶ, потому что не ставилъ ихъ тутъ современный Іустиніану писатель Ермолай, и потому что Аѳонскій Θиссосъ пишется чрезъ ς, а не чрезъ η, какъ Θηστѣонъ, а городъ Χαραδριῶ еще до Р. Х. переименованъ былъ въ Стратоникію.

— Ibidem. pag. 303. 304.— Μετὰ Χερρόνησον Αἶνος οἰκεῖται πόλις... βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀνέστησε μὲν τὸν περίβολον αὐτῆς ἐς ὕψος, μὴ ὅτι ἀλῶναι, ἀλλὰ καὶ ἀποπειρᾶσθαι ἀμήχανον. ὑπεξαγαγὼν δὲ καὶ πανταχόσε φραξάμενος ἀνάλωτον Αἶνον παντάπασι κατεστήσατο. καὶ ταύτῃ μὲν ἡ πόλις ἐν τῷ ἀσφαλεῖ ἐγεγόνει. ἔμεινε δὲ τοῖς βαρβάροις ἡ χώρα καταθεῖν εὐπετής. ἐπεὶ Ῥοδόπῃ ὀχυρωμάτων ἐκ παλαιοῦ ὑπεσπάνιζεν... Ανασταριούπολις δὲ ἡ τῇ δε οὖσα τειχέρης μὲν καὶ πρότερον ἦν, ἐν δὲ τῇ παραλίᾳ κειμένη ἀφύλακτον εἶχε τὴν ταύτῃ ἡύονα. τὰ πλοῖα πολλάκις ἀμέλει ἐνταῦθα καταίροντα ὑποχείρια βαρβάροις Οὐννοῖς ἐξαπινάτως γέγονηται. ὥστε καὶ τὰς νήσους ἐνθὲν δὲ τὰς τῇ χώρᾳ ἐπικειμένους ἠνώχλησαν. Ἰουστινιανὸς δὲ βασιλεὺς διατειχίσματι τὴν παραλίαν περιβαλὼν ὅλην, ταῖς τε ναυσὶ καὶ τοῖς νησιώταις τὴν ἀσφάλειαν ἀνεσώσατο.

75) Procop. de bello Gothico. III. 37, 38. Volum. II. pag. 441, 444. Bonnae. Ἰπὸ τούτου τὸν χρόνον (^{549/550}), ὅτε Ἰουστινιανὸς Γερμανὸν τὸν ἀνεψιὸν αὐτοῦ ἐβούλευσε πολέμου τοῦ πρὸς Τωτίλαν καταστήσασθαι, στράτευμα Σκλαβηνῶν οὐ πλέον ἢ εἰς τρισχιλίους ἀγγηγεμένον, ποταμόν τε Ἰστρον, οὐδενὸς σφίσιν ἀντιστατοῦντος, διέβησαν, καὶ πόνῳ οὐδενὶ ποταμόν Εὐρον εὐθὺς διαβάντες διέχοντο. εἶχε δὲ αὐτῶν ἑτέρα μὲν ξυμμορία ὀκτακοσίους τε καὶ χιλίους, ἡ δὲ ἑτέρα τοὺς καταλοιπούς. ἑκατέροις μὲν οὖν καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπολελειμμένοις, ὥσπερ ἐρρήθη, ἐς χεῖρας ἐλθόντες οἱ τοῦ Ῥωμαίων στρατοῦ ἄρχοντες ἐν τε Ἰλλυριοῖς καὶ Θραξίν, ἡσσήθησάν τε ἐκ τοῦ ἀπροσδοκῆτου καὶ οἱ μὲν αὐτοῦ διεφθάρησαν, οἱ δὲ κόσμῳ οὐδενὶ διαφυγόντες ἐσώθησαν. ἐπεὶ δὲ οἱ στρατηγοὶ πάντες οὕτω παρ' ἑκατέρων τῶν βαρβαρικῶν στρατοπέδων, καίπερ ἐλασσόνων παρὰ πολὺ ὄντων, ἀπήλλαξαν, Ἀσβάδῃ ἡ ἑτέρα τῶν πολεμίων ξυμμορία ξυνέμιζεν. ἦν δὲ οὗτος ἀνὴρ βασιλέως μὲν Ἰουστινιανοῦ δορυφόρος, ἐπεὶ

ἐς τοὺς Κανδιδάτους καλουμένους τελῶν ἔτυχε, τῶν δὲ ἱππικῶν καταλόγων ἦρχεν, οἱ ἐν Τζουρουλῷ τῷ ἐν Θράκῃ φρουρίῳ ἐκ παλαιῶ ἱδρυνται, πολλοί τε καὶ ἄριστοι ὄντες. καὶ αὐτοὺς οἱ Σκλαβηνοὶ τρεψάμενοι οὐδενὶ πόνῳ πλείστους μὲν αἰσχρότατα φεύγοντας ἔκτειναν, Ἀσβάδην δὲ καταλαβόντες ἐν μὲν τῷ παραυτίκῃ ἐξώγησαν, ὕστερον δὲ αὐτὸν ἐς πυρὸς ἐμβεβλημένον φλόγα ἔκαυσαν, ἱμάντας πρότερον ἐκ τοῦ νώτου τοῦ ἀνθρώπου ἐκδείραντες. ταῦτα διαπεπραγμένοι τὰ χωρία ξύμπαντα, τὰ τε Θρακῶν καὶ Ἰλλυριῶν, ἀδεῶς ὕστερον ἐλεήζοντο, καὶ φρούρια πολλὰ πολιορκία ἑκάτεροι εἶλον, οὐ τειχομαχήσαντες πρότερον, οὐδὲ ἐς τὸ πεδῖον καταβῆναι τολμήσαντες, ἐπεὶ οὐδὲ γῆν τὴν Ῥωμαίων καταθεῖν ἐγκεχειρήκασιν πώποτε οἱ βάρβαροι οὗτοι. οὐ μὴν οὐδὲ στρατῷ ποταμὸν Ἰστρον φαίνονται διαβηκότες ἐκ τοῦ παντὸς χρόνου, πλην γε δὴ ἐξ ὅτου μοι ἔμπροσθεν εἴρηται. — Οὗτοι δὲ οἱ τὸν Ἀσβάδην νενικηκότες μέχρι ἐς θάλασσαν ληισάμενοι ἐφεξῆς ἅπαντα καὶ πόλιν ἐπιθαλασσίαν τειχομαχήσαντες εἶλον, καίπερ στρατιωτῶν φρουρὰν ἔχουσιν, Τόπερον ὄνομα· ἡ πρώτη μὲν Θρακῶν τῶν παραλίῳν ἐστὶ, τοῦ δὲ Βυζαντίου διέχει ὁδὸν ἡμερῶν δύο καὶ δέκα... ἄνδρας μὲν οὖν ἐς πεντακισχιλίους τε καὶ μυρίους εὐθύς ἅπαντας ἔκτειναν καὶ πάντα τὰ χρήματα ἐληίσαντο, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας ἐν ἀνδραπόδων πεποιήνται λόγῳ. καίτοι τὰ πρότερα οὐδεμιᾶς ἡλικίας ἐφείσαντο, ἀλλ' αὐτοὶ τε καὶ οἱ ξυμμορίας τῆς ἐτέρας, ἐξ ὅτου δὴ τῇ Ῥωμαίων ἐπέσκηψαν χώρα, τοὺς παραπίπτοντας ἅπαντας ἡβηδὸν ἔκτειναν. ὥστε γῆν ἀπάσαν, ἥπερ Ἰλλυριῶν τε καὶ Θρακῶν ἐστὶ, νεκρῶν ἔμπλεων ἐπὶ πλείστου ἀτάφων γενέσθαι. ἔκτεινον δὲ τοὺς παραπίπτοντας οὔτε ξίφει, οὔτε δόρατι, οὔτε τῷ ἄλλῳ εἰωθότι τρόπῳ, ἀλλὰ σκόλοπας ἐπὶ τῆς γῆς πηξάμενοι ἰσχυρότατα, ὅξεϊς τε αὐτοὺς εἰς τὰ μάλιστα ποιησάμενοι, ἐπὶ τούτων ξὺν βία πολλῇ τοὺς δειλαίους ἐκάθειζον. καὶ ξύλα δὲ παχέα τέτταρα ἐπὶ πλείστον ἐς γῆν κατορύψαντες οἱ βάρβαροι οὗτοι, ἐπ' αὐτῶν τε χεῖρας καὶ πόδας τῶν ἡλωκότων δεσμεύοντες, εἴτα ῥοπάλοις αὐτοὺς κατὰ κύρρη ἐνδελεχέστατα παίοντες, ὡς δὴ κύνας ἢ ὄφεις ἢ ἄλλο τι θηρίον διέφθειρον. ἄλλους δὲ ξὺν τε βουσί καὶ προβάτοις, ὅσα δὴ ἐπάγεσθαι ἐς τὰ πάτρια ἦδη ὡς ἡκιστα εἶχον, ἐν ταῖς δωματίοις καθείρξαντες, οὐδεμιᾶ φειδοῖ ἐνεπίμπρασιν. οὕτω μὲν Σκλαβηνοὶ τοὺς ἐντυχόντας ἀεὶ ἀνῆρουν· ἀλλὰ νῦν αὐτοὶ τε καὶ οἱ τῆς ἐτέρας ξυμμορίας, ὥσπερ τῷ τῶν αἱμάτων μεθύοντες πληθύνει, ξωγρεῖν τὸ ἐνδένδε ἡξίου τῶν παραπεπτωκότων τινάς, καὶ ἀπ'

αὐτοῦ μυριάδας αἰχμαλώτων ἐπαγόμενοι ἀριθμοῦ κρείσσους ἐπ' οἴκου ἀπεχομίσθησαν ἅπαντες.

— Procop. de aedificiis. IV. II. pag. 304. — Ἔστι δὲ τις ἐν Ῥοδόπῃ πόλις ἀρχαία, Τόπερος ὄνομα, ἡ ποταμοῦ μὲν ρεῖθρα περιβάλλεται ἐκ τοῦ ἐπιπλείστον, λόφον δὲ αὐτῇ ἐπανεστηκότα ὄρθιον εἶχεν· ἐφ' οὗ δὴ οὐ πολλῷ ἔμπροσθεν Σκλαβηνοῖς βαρβάροις ἐάλω. ἀλλὰ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς μέγα τῷ περιβόλῳ ὕψος ἐντέθεικεν. ὥστε ὑπεραίρει τοσούτῳ τὸν λόφον, ὅσῳ δὴ αὐτοῦ καταδεέστερος τὰ πρότερα ἦν. καὶ στόαν μὲν ἐπανεστήσεν ἐν θόλῳ τῷ τείχει, ὅθεν δὴ τοῖς τειχομαχοῦσιν οἱ τῆς πόλεως ἀμυνόμενοι ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς διαμάχονται, τῶν τε πύργων ἑκάστον φρούριον ἐρυμνὸν ἐσκευάσατο εἶναι. ἀλλὰ καὶ τὰ ἐκ τοῦ περιβόλου μέχρι ἐς τὸν ποταμὸν διατειχίσματα περιβαλὼν ἐκρατύνατο.

— Histoire du Bas-empire par Lebeau. T. IX. p. 191—195. — Anno 550.] Le prince Germain (Γερμανός) était retenu en Illyrie par une incursion des Esclavons. Dès l'année précédente ils avaient passé le Danube seulement au nombre de trois mille hommes, et battu les généraux Romains suivis de troupes beaucoup plus nombreuses. Asbade, qui commandait un grand corps de cavalerie Romaine, fut défait, pris, écorché et brûlé vif. Ils saccagèrent ensuite la Thrace et l'Illyrie, et prirent de force plusieurs châteaux, ce qu'ils n'avaient jamais osé tenter auparavant. Après avoir poussé leurs ravages jusqu'à la mer Egée, ils attaquèrent Topirus, ville maritime de Thrace, alors très considérable, la prirent par escalade, égorgèrent les hommes au nombre de quinze mille, trainèrent en esclavage les femmes et les enfans. C'est fut la première fois que, rassasiés de sang et de carnage, ils voulurent bien faire des prisonniers: jusqu'à lors ils n'avaient épargné ni âge ni sexe... Pendant que Germain assemblait son armée à Sardique, ils passèrent le Danube, en beaucoup plus grande nombre, et marchèrent à Naissus (Ἄμφι Ναϊσόν) Quelques-uns d'entr'eux, qu'on fit prisonniers, déclarèrent que leur dessein était de se rendre maîtres de Thessalonique et des villes voisines. L'empereur, alarmé du danger qui menaçait une place si importante, envoya ordre à Germain de la

secourir. Les Esclavons, apprenant que ce prince était à Sardique, furent frappés de terreur; la défaite des Antes, leurs compatriotes, taillés en pièces au commencement du règne de Justinien, leur avait laissé une impression de crainte qui se réveillait au seul nom de Germain. Ils renoncèrent à leur entreprise; et n'osant plus tenir la campagne, ils gagnèrent les hauteurs et se retirèrent en Dalmatie.

Germain les voyant éloignés, avait donné ordre à ses troupes de se préparer à partir dans deux jours pour l'Italie, lorsqu'il mourut subitement... Jean, neveu de Vitalien, fut choisi pour général. Il reçut ordre de passer en Italie avec Justinien, fils de Germain. Il prit la route de Dalmatie... À son approche, les Esclavons, évitant sa rencontre, sortirent de la Dalmatie. Ils se joignirent à une autre troupe de leurs compatriotes, qui venait de passer le Danube, et recommencèrent leurs ravages. On suppose Totila de les avoir attirés par argent et de les retenir sur les terres de l'empire. Justinien envoya contre eux une armée sous les ordres de plusieurs généraux, dont le chef était scholasticus, eunuque du palais. Celui-ci fut battu près d'Adrinople; ses plus braves soldats y périrent, et les généraux ne se sauvèrent qu'avec peine. Les Barbares mirent à feu et à sang la contrée de Thrace nommée Astica, voisine du Pont Euxine; et comme elle n'avait depuis longtemps éprouvé aucun pillage, ils y firent un grand butin. Ils pénétrèrent jusqu'à la longue muraille, à une journée de Constantinople. Les Romains, s'étant ralliés après leur défaite, surprirent à leur tour les Barbares, en tuèrent un assez grand nombre, et délivrèrent la plupart de leurs prisonniers. Le reste des Esclavons passa le Danube.

— Ibidem. p. 196.—An. 550]. Deux mille des Huns Κουτουρούρων se fixèrent en Thrace avec la permission de l'empereur. De ce nombre était ce Sinnion qui avait servi avec distinction en Afrique sous le commandement de Belisaire.

76) Agathiae historiarum. V. Bonnae 1828. pag. 299—335.

Ἐκείνου τοῦ ἔτους, 558, ἐν ᾧ δὴ ἔφην τὴν λοιμώδη νόσον τῇ πόλει ἐνσκήψαι, τὰ λοιπὰ τῶν Οὐννων γένη ἐσώζετο, καὶ ἦσαν ἐτι ὀνόμαστώτα. Κατιόντες δὲ ὁμῶς οἱ Οὐννοι ἐς τὰ πρὸς νότον ἄνεμον, οὐ πόρρω τῆς ὁχθῆς τοῦ Ἰστρου ποταμοῦ ἠύλίζοντο, ἥνίκα ἦν αὐτοῖς βουλομένοις. τότε δὴ οὖν τοῦ χειμῶνος ἐπιλαβομένου, τὰ μὲν ρεῖθρα τοῦ δὲ τοῦ ποταμοῦ κατὰ τὸ εἰωθὸς ὑπὸ τοῦ κρύους ἐπήγνυτο ἐς βάθος, καὶ ἦσαν ἤδη σκληρὰ καὶ βάσιμα καὶ ἱππήλατα. Ζαβεργάν δὲ ὁ τῶν Κοτρίγουρων Οὐννων ἡγεμὼν σὺν πλείστοις ὅσοις ἱππόταις ἐπιδραμῶν καθάπερ χέρσον τὰς δίνας, ἐς τὴν Ῥωμαίων ἐπικράτειαν εὐκολώτατα διαβαίνει. ἔρημα δὲ εὐρὼν τὰ ἐκείνη χωρία, καὶ μηδεὶς αὐτῷ κολύματος γιγνομένου ἀνὰ τὰ πρόσω πορευομένῳ, αὐτίκα ὅγε Μυσίαν τε καὶ Σκυθίαν παραμειψάμενος, τῇ Θράκῃ προσέβαλεν. ἐνταῦθα δὲ διελὼν τὸν οἰκεῖον στρατόν, ἀπόμοιραν μὲν τινα ἔστειλεν ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, καταδραμουμένους τὰ ἀφύλακτα τῶν τῆδε χωρίων καὶ λεηλατήσοντας· ἐτέρους δὲ ἐς τὴν Χερρόνησον τὴν Θρακίαν... Αὐτὸς δὲ σὺν ἑπτακισχιλίοις ἱππόταις ἰδὼ τῆς Κωνσταντινουπόλεως πορευόμενος, τοὺς τε ἀγροὺς ἐδήρην, καὶ τῶν πολισμάτων ἐπειράτο, καὶ ἅπαντα ἐκίνει χυδὴν καὶ ξυνετάραττεν. αἰτία δὲ ἦν τῆς ἐφόδου τῷ μὲν ἀληθεστάτῳ λόγῳ ἀδικία βαρβαρική καὶ πλεονεξίας ἐπιθυμία... Καὶ τοίνυν, οὐδὲν γὰρ ὅτι οὖν αὐτοῖς ἀντίπαλον ἐμποδὼν εἰστήκει οὐδὲ ὑπηντίαζε, κατέτρεχον ἀφειδῶς καὶ ἐλεηλάτουν τὴν χώραν, λείαν τε ἄφθονον περιβαλλόμενοι, καὶ αἰχμαλώτων ἀθροίζοντες πλήθη... καὶ τὰ πρὸς αὐτῇ τῇ βασιλίδι πόλει χωρία ἔρημα τε ἦν καὶ ἀφύλακτα, ἐς ὅσον καὶ τοῖς βαρβάροις βατὰ εἶναι καὶ εὐεπίδρομα. εἰς τοῦτο γὰρ ἐκεῖνοι ἥρθησαν ἀλαζονείας, ὥς καὶ ἀμφὶ Μελαντιάδα τὴν κόμην στρατοπεδεύσασθαι, οὐ πολλῷ τῆς πόλεως διεστηκότῃ, ὅτι μὴ τεσσαράκοντα καὶ ἑκατὸν πού σταδίους... Οὕτω δὲ φοβεροὶ τε καὶ μεγίστοι κίνδυνοι ἐπίδοξοι ἦσαν ὥς πάντως ἐσόμενοι, ὥστε ἀμέλει τῷ τε ἐν Σουαῖς τείχει καὶ τῇ χρυσῇ καλουμένῃ πύλῃ λοχαγοὶ τινες καὶ ταξίαρχοι καὶ ὁπλίται πολλοὶ ἐφειστήκεισαν, ὥς δὴ προθύμως ἀμυνόμενοι τοὺς δυσμενεῖς, εἶπου ἐπίοιεν. ἦσαν δὲ οὐ μάχιμοι ὥς ἀληθῶς, οὐδὲ μετρίως γοῦν τὰ τοιαῦτα πεπαιδευμένοι, ἀλλ' ἐκτῶν ταγμάτων ἐκείνων, οἱ ἐς τὸ διημερεῦειν τε καὶ διανυκτερεῦειν ἐν τῇ αὐλῇ ἀπεκέρχιντο, οὐδὲ δὴ σχολαρίους ἀποκαλοῦσιν. οὗτοι δὲ στρατιῶται μὲν ὀνομάζονται, καὶ ἐγγεγράφαι τοῖς τῶν καταλόγων βιβλίοις· εἰσὶ δὲ οἱ πολλοὶ

ἀστικοί τε καὶ φαιδρσεῖμονες, καὶ μόνον, οἶμαι, ὄγκου τοῦ βασιλείου ἕνεκα καὶ τῆς ἐν ταῖς προόδοις μεγαλαυχίας ἐξευρημένοι... Τότε δὲ Βελισάριος ὁ στρατηγὸς κεκμηκὼς ἤδη ὑπὸ τοῦ γήρως, στέλλεται ὁμῶς ἐπὶ βαρβάρους ἐκ βασιλέως... πρῶτος δὲ Βελισάριος πολλοὺς τῶν ἀντιπαραττομένων διαφθείρας, καὶ τὸ οἰκεῖον μέρος ἀπώσάμενος, φεύγειν ἠνάγκασεν... μόλις δὲ οὖν Ζαβεργάν τε ὁ ἡγεμὼν καὶ οἱ ἐκφυγόντες ἄσμενοι ἐς τὸ στρατόπεδον ἔχοντο... Εἰς τοῦτο δὲ ὁμῶς οἱ βάρβαροι ἤλασαν ἀπορίας ἐπὶ τε τῇ ἐκ τῶν ναυαγίων φορᾷ, καὶ ὅτι ἀθρόον οἱ Ῥωμαῖοι κατ' αὐτῶν προσβολὴν ἐποιήσαντο, ὥς μεθεῖναι αὐθημερὸν τὰ ἀμφὶ τὴν Χερρόνησον πεδία, καὶ πρὸς τὸν Ζαβεργάν τε καὶ τὸν ἀμφ' αὐτὸν ὄμιλον ἀφικέσθαι, ἡττημένοι πρὸς ἡττημένους. οἱ δὲ ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα πρότερον ἐσταλμένοι, οὐδέν τι ἀξιαφῆγητον ἔδρασαν, μήτε τῷ Ἰσθμῷ προσβαλόντες, μηδέ γε τὴν ἀρχὴν τὰς Θερμοπύλας παραμειψάμενοι διὰ τὴν φρουρὰν τῶν ἐκεῖσε ἰδρύσθαι τεταγμένων Ῥωμαίων. τοίγαρτοὶ ἀποχωρήσαντες καὶ οἱ δὲ, τῆς ἐπὶ Θράκην εἵχοντο πορείας, ὥς ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ εἶδος τοῖς ὁμοφύλοις προστεθησόμενοι, καὶ κοινῇ τὸ λοιπὸν ἐς τὰ σφέτερα ἐπανήξοντες, οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ζαβεργάν οὐ πρότερον ἀποστήσεσθαι ἔφασαν, πρὶν ἂν χρήματα ὥς πλεῖστα παρὰ Ῥωμαίων κομίσαιντο, καθάπερ οἱ Οὐτίγουροι· τοὺς τε αἰχμαλώτους, εἰ μὴ θάττον πρίαιντο οἱ ἐπιτήδαιοι, ἀποσφάττειν αὐτίκα ἠπειλουν. ὁ δὲ βασιλεὺς χρυσίον αὐτοῖς ἔστειλεν, ὅπόσον ἀποχρῆν ᾧετο ἐς τε τὰ λύτρα τῶν ξυνειλημμένων, καὶ ὅπως εἰρηναῖοι τὸ λοιπὸν ἀπαλλαγεῖεν τῆς χώρας. καὶ δὴ ἄλλους τε πολλοὺς ἀπέδοντο, καὶ δὴ Σέργιον τὸν Βάκχου τὸν στρατηγόν. ἐαλῶκει γὰρ ὀλίγου ἔμπροσθεν καὶ αὐτὸς ἀπαισία τιγὶ χρησάμενος τύχῃ, καὶ ἐν τοῖς αἰχμαλώτοις ἐτέλει. Οὕτω τε μόλις ἐπαύοντο λεηλατοῦντες, καὶ τῆς οἴκαδε εἵχοντο πορείας, ἀναλαβόντες οὐκ ἐξ μακρὰν καὶ τοὺς ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀφικομένους... Ἄλλος δὲ ἡγεμὼν τῶν Οὐννων Σάνδιχλος (μισθοφόρος τοῦ Ἰουστινιανοῦ) τοῖς ἐκ Θράκης ἐπανερχομένοις ἄρτι τὸν Ἰστρον ποταμὸν διαπεραιωθεῖσιν ὑπαντιάζει ἐξαπιναῶς καὶ πολλοὺς ὅσους ἀποκτείνας, τὰ τε χρήματα αὐτοῦς τὰ παρὰ βασιλέως καὶ ἅπασαν τὴν λείαν ἀφαιρεῖται. μόλις δὲ οἱ σεσωσμένοι ἐς τὰ σφέτερα ἦδη ἀπονοστήσαντες καὶ κατ' αὐτὸ τοῖς ἄλλοις γενόμενοι, ἐς πόλεμον τοῖς ἐναντίοις καθίσταντο. οὕτω τε ἐξ ἐκείνου ἐπιπλεῖστον ἑκάτεροι διετέλουν κατ' ἀλλήλων τρεπόμενοι, καὶ τὴν δυσμένειαν ἐμπεδοῦντες. νῦν μὲν γὰρ ἐφόδους καὶ λεηλασίας ἐποιήσαντο, νῦν δὲ ἐς ἐμφανῆ μάχην παρετάττοντο, ἕως ἑκατέ-

ρωθεν αἱ δυνάμεις διαρρήναι ἀνάστατοι ἄρδην γεγέννηται. ὥς καὶ αὐτὴν δῆπου τὴν πάτριον ἐπωνομίαν ἀποβεβληκέναι. ἐς τοῦτο γὰρ συμφορὰς τὰ δὲ τὰ Οὐννικὰ ἔθνη ἐξώκειλεν, ὥς εἴπερ ἄρα τι αὐτῶν, καὶ μεμένηκεν μέρος, σποράδην ἐτέροις δουλεύειν, καὶ ἐς τὸ ἐκείνων ὄνομα μεταβεβλησθαι.

— Procop. de bello Persico. Volum. I. p. 166—168. Bonnae 1833. Anno 559]. Οὐννοι ἀνῆκστα ἐς Ῥωμαίους δεινὰ ἔδρασαν. οἱ δὲ καὶ ἐν Χερρόνησῳ τειχομαχήσαντες, τοὺς ἐκ τοῦ τείχους ἀμυνομένους καὶ διὰ τοῦ τῆς θαλάσσης ῥοθίου τὸν περίβολον ὑπερβάντες, ἐς πρὸς κόλπω τῷ μέλανι καλῶμένῳ ἐστίν, οὕτω τε ἐντὸς τῶν μακρῶν τειχῶν γεγενημένοι καὶ ταῖς ἐν Χερρόνησῳ Ῥωμαίοις ἀπροσδόκητοι ἐπιπεσόντες, ἔκτεινάν τε πολλοὺς καὶ ἠνδραπόδισαν σχεδὸν ἅπαντας. Ὀλίγοι δὲ τινες καὶ διαβάντες τὸν μεταξὺ Σηστοῦ τε καὶ Ἀβύδου πορθμόν, ληϊσάμενοί τε τὰ ἐπὶ τῆς Ἀσίας χωρία καὶ αὐθις ἐς Χερρόνησον ἀναστρέψαντες, ζὼν τῷ ἄλλῳ στρατῷ καὶ πάσῃ τῇ λείᾳ ἐπ' οἴκου ἀπεκομίσθησαν.— Ἐν ἑτέρᾳ δὲ εἰσβολῇ τοὺς τε Ἰλλυριοὺς καὶ Θεσσαλοὺς ληϊσάμενοι τειχομαχεῖν μὲν ἐνεχείρησαν ἐν Θερμοπύλαις τῶν δὲ ἐν τοῖς τείχεσι φρουρῶν καρτερώτατα ἀμυνομένων διερευνώμενοι τὰς περιόδους παρὰ δόξαν τὴν ἀτραπὸν εὖρον ἣ φέρει εἰς πὸ ὄρος ὃ ταύτῃ ἀνέχει. Οὕτω τε σχεδὸν ἅπαντας Ἑλληνας, πλην Πελοποννησίων, διεργασάμενοι ἀπεχώρησαν.

77) Изъ рукописи Филофеева монастыря на Аѳонѣ.— „Ἡ ἱερὰ μονὴ τοῦ Φιλοθέου δείκνυται ἀρχαιοτάτῃ... καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἐποχῇ ὁράται τῷ 799 μονὴ οὖσα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ ὁσίου Ἀθανασίου καὶ τῆς βασιλείας Βασιλείου καὶ Κωνσταντίνου, ὥς ἐν τινὶ κώδιξι τῆς ἁγίας Λαύρας σημειοῦται περὶ Κάσπακος καὶ Ἀττί. Ἰωάννου τῶν μονῶν, ἣ μονὴ ἡμῶν αὕτη ὀνομαζομένη τῆς Φτέρης καὶ Φιλοθέου.“

78) Excerpta e Menandri historia. Bonnae. 1829. pag 404. Κεραϊζομένης τῆς Ἑλλάδος ὑπὸ Σκλαβηγῶν καὶ ἀπανταχόσε ἀλλεπαλλήλων αὐτῇ ἐπηρτημένων τῶν κινδύνων, ὁ Τιβέριος οὐδαμῶς δύναιμι ἔχων οὐδὲ πρὸς μίαν μοῖραν τῶν ἀντιπάλων, μή τί γε καὶ πρὸς πᾶσαν, οὔτε μὴν οἷός τε ὢν πολέμοις σφισὶν ὑπαντιάζειν τῷ ἀνὰ τοὺς ἐώους πολέμοις τὰς Ῥωμαίων τετράφθαι δυνάμεις...

79) Ibidem. pag. 327.—Κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος Τιβερίου Κωνσταντίνου Καίσαρος βασιλείας ἐν τῇ Θράκῃ ξυνηνέχθη τὸ Σκλαβηνῶν ἔθνος μέχρι πούχιλιάδων ἑκατὸν Θράκην καὶ ἄλλα πολλὰ ληίσασθαι.

80) De Thessalonica eiusque agro dissertatio geographica, Theophili Tafel. Berolini. 1839.—Bella Sclavinorum Thessalonicensia. pag. LVIII—LXI. Bellum primum. Anno 597.] Sclavini adoriuntur urbem per opportunitatem festi sancti Demetrii die 26 octobris... Monumentum Sancti igne absumitur.—Hostium parvus numerus, sed fuit flos Sclavinorum... A civibus repelluntur. pag. LXI—LXVII. Bellum secundum.—23 die septembris ad urbem accedunt.—Sancti Demetrii miracula.—Septimo die obsidionem abrumpunt, peste attriti et visione quadam atteriti. Annus huius belli 597.

81) Divi Isidori Hispalen. Episcopi. T. I. pag. 367. Edit. 1778. Athos mons Macedoniae, et ipse altior nubibus, tantoque sublimis, ut in Lemnum umbra eius pertendat, quae ab eo LXXVI millibus separatur.

82) Theophanis chronographia T. I. pag. 525—529. 540—544.

A. M. 6140. Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν Μαυρίας διὰ θαλάσσης τῇ Κύπρῳ· εἶχεν δὲ σκάφη αἶψ, καὶ παρέλαβεν Κωνσταντίαν σὺν τῇ νήσῳ πάσῃ, καὶ ταύτην ἐλυμήνατο.

A. M. 6141. Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν ὁ Μαυρίας κατὰ τῆς Ἀράδου σφοδρῶς παραταξάμενος, καὶ ταύτην λόγῳ κατέλαβεν εἰς τὸ κατοικεῖν αὐτοὺς ἐνθα βούλονται· τὴν δὲ πόλιν ἐνέπρησεν καὶ ἀπετείχισεν, καὶ τὴν νῆσον ἀοίκητον κατέστησεν ἕως τοῦ νῦν.

A. M. 6145. Τούτῳ τῷ ἔτει Μαυρίας τὴν Ῥόδον καταλαβὼν καθεῖλεν τὸν κολοσσὸν Ῥόδου μετὰ ἁτὲ ἔτη τῆς αὐτοῦ ἰδρύσεως...

A. M. 6146. Τούτῳ τῷ ἔτει ἐπεστράτευσεν ὁ Μαυρίας, καὶ ὥριστατο γενέσθαι ἐξόπλισιν μεγάλην τῶν πλοίων πρὸς τὸ ἀνελθεῖν τὸν στόλον αὐτοῦ κατὰ Κωνσταντινούπολιν. ἡ δὲ πᾶσα ἐτοιμασία ἐν Τρίπολει ἦν τῇ κα-